

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BORGERDYDSKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN

1856.

SVENSKE DIGTE (AF BELLMAN, TEGNER OG RONEBERG).

SVENSK E V E R S

A F

B E L L M A N , T E G N É R O G R U N E B E R G .

I N D B Y D E L S E S S K R I F T

T I L

A F G A N G S P R Ø V E N O G A A R S P R Ø V E N

I B O R G E R D Y D S K O L E N P A A C H R I S T I A N S H A V N ,

f r a 2 5 d e J u n i t i l 5 t e J u l i o g f r a 1 8 d e t i l 2 2 d e J u l i 1 8 5 6 ,

U D G I V E T T I L L I G E M E D S K O L E E F T E R R E T N I N G E R

O G U D D R A G A F E N A F H A N D L I N G O M V O R T E X A M E N S V Æ S E N

A F

Prof. M. HAMMERICH,

S K O L E N S F O R S T A N D E R .

K J Ø B E N H A V N .

L O U I S K L E I N S B Ø G T R Y K K E R I .

SVENSKE DIGTE

AF BELLMAN, TEGNÉR OG RUNEBERG.

Det hører med til Dannelse for Svenske at forstaae Dansk (Norsk), for Nordmænd og Danske at forstaae Svensk, — ikke at tale eller skrive det, men at forstaae det.

I. Bellman

(født i Stockholm 1740; Digter og Folkesanger paa Gustav den 3dies Tid; † 1795).

Fiskafänget.

(Fredmans Sönger, 31.)

Opp, Amaryllis! Vakna, min lilla!

Vädret är stilla,
Luften sval:
Regnbågen präalar
Med sina strålar,
Randiga målar
Skog och dal.

Amaryllis! lät mig, utan våda,
I Neptuni famn dig frid bebåda:
Sömnens gud får icke mera råda
I dina ögon, i suckar och tal.

Kom nu och fiska: noten är bunden ;
 Kom nu på stunden,
 Följ mig åt;
 Kläd på dig tröjan,
 Kjorteln och slöjan;
 Gäddan och löjan
 Ställ försåt.

Vakna, Amaryllis lilla, vakna,
 Lät mig ej ditt glada sällskap sakna:
 Bland delphiner och Sirener nakna
 Sku vi nu plaska med vår lilla båt.

Tag dina metspön, refvar och dragen:
 Nu börjar dagen,
 Skynda dig.
 Söta min lilla,
 Tänk icke illa!
 Skulle du villa
 Neka mig?

Lät oss fara til det lilla grundet
 Eller dit bort till det gröna sundet,
 Der vår kärlek knutit det förbundet,
 Hvaröfver Thirsis så harmade sig.

Stig då i båten: sjungom, vi båda!
 Kärlek skall råda
 I vårt bröst.
 Æol sig harmar,
 Men när han larmar,
 I dina armar
 Är min tröst.

Lycklig, uppå hafvets vreda bölja,
 I din stilla famn, — kan jag ej dölja,
 Hur i döden hjertat vill dig följa.
 Sjungen, Sirener, och härmen min röst!

---

2. not Vod. — slöja Slor. — löja Hvidling. — försåt Snare. — 3. metspö Medestang. — ref Snøre. — drag stor Fiskekrog eller Pilk. — neka sige Nei. — 4. härma efterligne.

Fredmans Epistel 34,

till Movitz, när elden var lös i hans kvarter uti Kolmätargränden.

Ack, hvad för en usel koja!
 Spräckta rutor, brutna lås!
 Tuppen gal en sträf hoboja,
 Trumman hörs i gränden slås.
 Wer da? Wer da? Larm på gatan —
 Jeppe, blås i tornet, blås!
     Som en gås
     Kacklar den satan...
 Klockan klämtar, vatten fäs.

Niclas' torn som röda gulle'
 Blänker i den mörka natt;
 I en hövålm på en skulle
 Slåss två kärngar om en tratt;
 Ur en sönderslagen ruta
 Tittar fram en gulbrun katt:
     Straxt besatt
     Hundarna tjuta...
 Larm och buller, gråt och skratt!

Pumpen gnäller, skorsten sprakar,
 Hästen gnäggas vid sin töm,
 Jordan gungar, sprutan brakar,
 Böljan susar i Norrström.
 Manskap! sväng i divisioner,
 Skyldra, marsch och flaskan töm!
     Stjäl och göm,
     Marsch i plutoner,
 Stör de skönas midnattsdröm!

Kolmätargränden en smal Gyde i Stockholm. — 1. *koja* Ronne. — *Tuppen gal en sträf hoboja* Hanen galar en skarp Oboe-Tone. — *Jeppe* en Original af Taarnvægter, efter Holbergs Komædie kaldet „Jeppe paa Bjerget.“ — 2. *hövålm* Høstak. — *skulle* Høloft. — *tratt* Tragt. — *skratt* Latter. — 3. *gnälla* skrige. — *spraka* sprage (som Ild i tørt Qvas). — *gnägga* vrinske. — *spruta* Spreite. — *skyldra* præsentere Gevær.

Skådom nu Kolmätargränden,
 Smal och smutsig, full af grus!
 Rådstu-taket syns vid änden,
 Se'n blott krog och jungfruhus.
 Ur ett bognadt fönstergaller
 Syns en nymph med skinn-karpus:
     Straxt burdus
     Slagsmål och sqvaller,
 Nakna hjessar, tomma krus!

Mot en vägg, med skalmar tryckta
 Står en kärria, full med drank;
 I en sönderslagen lykta
 Ryker en utbrunnen dank;
 Och i rännsten på sitt öra
 Hvilat en gesäll så pank.

    Kors, hvad stank!
     Hvad ska vi göra?

Vräk den satan mot ett plank!

Kors! bland dessa Sodoms murar
 Är det svårt att hitta rätt:
 Mörka hvalf och heta skurar
 Brylla ögat på allt sätt.
 Här bor Movitz! Kors, hvad buller,
 Brandsignal och bajonett.

    Menuett,
     Tjufvar, patruller,
 Jungfruröster, clarinett!

Der hans port, der skylten hänger:
 Skål, min bror, af hjertans grund!
 Löjet sig så mildt framtränger
 Ur en gul och bleknad mund.

4. skadom lad os skue. — bognadt fönstergaller forboiet Viinduesgitter. —
 5. skalmar (Vogn-) Stænger. — dank Praas. — gesäll Haandværkssvend. —
 pank pengelos. — vråka smide. — plank Plankeværk. — 6. Sodom tillige
 Navnet paa en Kro her i Gyden. — skur Byge (her af Gnister). —
 brylla forvirre. — 7. skylten Skiltet. — løje Smil. —

Gubben Movitz ler och nickar —
 Men från Charons mörka sund
     Dödens blund
     I dina blickar
 Bådar snart din sista stund.

Skratta, Movitz, blif ej sjuker!
 Märk, bland pikar och gevär
 Themis' mantlar och peruker
 Syns i rännsten här och der.
 Guldgalon i röda flaman
 Bjuder lydnad och besvär.
     Drick, förtär,
     Klingom tillsamman,
 En bit tuggbuss åt dig skär!

Vräk på nacken basfiolen —
 Eld i skrufven, röd och varm!
 Tag den stora läderstolen:
 Akta dyna, fot och karm!
 Flöjten, lyran och bassongen,
 Häng dem framman för din barn!
     Lustigt larm...
     Glöm ej hoftången —
 Stick valdthornet på din arm!

En Æneas lik vid Troja,
 Movitz ut ur porten går:
 Clarinett, fiol, hoboja,
 Allt i ljusan låga står!
 Elden fladdrar i peruken,
 Sprutan han i nacken får —
     Slangen slår
     Movitz på buken;
 Vatten sköljer ben och lår.

Jordens Gudar! all er lycka
 Är ett stoft, ett glittergrus:
 Fattigdomen, vid sin krycka,
 Lemnar lätt sitt trånga hus!
 Movitz går till nästa krogen;
 Borgar der förnöjd ett krus,
     Tar ett rus,
     Tapper och trogen,
 Somnar vid ett sexörs-ljus.

Fredmans Epistel 25,

som är ett försök till en Pastoral i bacchanalisk smak, skriven vid
 Ulla Winblads öfverfart till Djurgården.

Blåsen nu alla!
 Hör, böljorna svalla,
     Åskan går.
 Venus vill befalla,
     Der Neptun rår.
 Simmen, Tritoner,
 Och sjungen, milljoner,
     Fröjas lof!
 Svaren postiljoner
     I Neptuns hof!   - - - *Corno.*
 Se Venus i sin prakt —
 Kring henne hålla vakt
 Änglar, delphiner, zephirer och Paphos' hela makt;
 Vattunympher plaska kring
     I ring.   - - - *Corno.*
 Fåglarna titta,
 Och fiskarna spritta
 Ur sitt rum;

11. er Eders. — stoft Stov. — lemna forlade. — krog Kro.

I et Exemplar med Randgloser af Bellman selv har han ved Epistel 25 skrevet: „min Epistel“. — 1. svalla skvalpe. — åska Torden. — simma svømme. — 2. spritta springe.

Gastarna de sitta
På hafvets skum.

Vädrena susa,
Sig böljorna krusa,
Bugna ner;

Skyarna bli ljusa,
Och solen ler.

- - - *Corno.*

Venus på fältet är:
Snäckan, som henne bär,

Sirad med vimplar och blomster, den gula vassen skär;
En Triton, med solhatt stor,
Nu rör.

- - - *Corno.*

Dån hörs från logen,
Och säden fullmogen
Blixtrar nu;

Göken gal i skogen
Så matt: kuku!

Kråka och vipa
Nu näbbarna slipa,
Flyga snällt;

Pan han tar sin pipa
Och blåser gällt.

- - - *Corno.*

Hjortarna stängas, släss;
Elgarna fly som bloss;

Glimmande, simmande, Venus hon lemnar sin caross,
Går in i Palemons tjäll
I qväll.

- - - *Corno.*

Nig nu och buga,
Träd in i min stuga,
Dansa om!

Fröjas barn ä' sluga:
Kom, Ulla, kom!

---

gast Spøgelse. — *bugna ner* lægge sig. — *vass* Siv. — 3. *loge* Lo. — *gällt* skingrende. — *elg* Elsdyr. — *bloss* Blus. — 4. *niga* neie. — *slug* snu.

Hör du ej suset?
 Si värden i huset,
 Fader Berg:
 Valdthornet och kruset
 Ge gubben färg. - - - *Corno*
 Djurgårds-herdinna snäll,
 Här är Palemons tjäll;
 Här ser du herdar, som ragla båd' morgon, middag, qväll,
 Herdar utan lamb och får...
 Gutår! - - - *Corno.*

Fredmans Epistel 68,

angående sista balen på Grönlund.

Corno. - - - Movitz! i afton står baln
Corno. - - - Hemma hos Mollberg, Corpraln:
 Just der du ser ljuset
 Och lyktan uppå huset,
 Der accurat står baln. *Fin.*
Corno. - - - Stöt i ditt valdthorn, gå på!
Corno. - - - Lät man brandvakterna gå!
 Hvad står du och undrar?
 Stor sak! trumslagarn dundrar,
 Och klockorna de slå.
 På det mörka blå
 Den blanka månen glimmar,
 Tills om några timmar
 Stjernehalvvet strimmar. *D. C.*
Corno. - - - Echo är stolt här i gränd:
Corno. - - - Hornet åt byggningen vänd!
 Blås den menuetten,
 Som han med clarinetten
 I går söng här i gränd. *Fin.*

- Corno.* --- Ulla i fönstret der står.
- Corno.* --- Tjenare, syster, gutår!
Släpp oss in i salen:
Den hund, den der Corpralen,
Han står vid dörrn och slår.
Släpp oss in: du får,
Din skurk, en het batalje.
Slår du hit, canalje,
Tar jag dig i svalge! D. C.
- Corno.* --- Tack, kära syster, stor tack!...
- Corno.* --- Barfota sluskar och pack!
Såg ni, ert bagage,
Att den, som har courage,
Skall alltid in? ... Stor tack! Fin.
- Corno.* --- Skål, Madam-Wingmark! Allons!
- Corno.* --- Det var en sup, som var bon.
Hurra! jag skall blåsa
Så fint som en fiskmåsa,
Och dansa på en gång.
Hurra, lust och sång!
Jag mig en Chloris väljer;
Kärlek hjertat qväljer.
Klang, hvad vinbuteljer! D. C.
- Corno.* --- Helsa nu, Movitz! — Vet hut! —
- Corno.* --- Bocka dig, Cajsja gick ut.
Bror! hörde du inte?
En sup hon dig påminte,
Och därför gick hon ut. Fin.
- Corno.* --- Hurra, hvad strufvor och vin!
- Corno.* --- Herrskapet mumsa som svin.
Bergströmskan hon skrattar,
I skinkfatena fattar

2. svalg Qværk (Svælg). — 3. ert bagage I Pak. — fiskmåsa Maage. — 4. vet hut Skamførd! — strufvoa Sprutbakkelse. — mumsa gumle, gnaske.

Och tömmer carafin.
 Och den der cusin,
 Som uppå vofflan äter,
 Hon som är så feter,
 Säg mig, hvad hon heter.

D. C.

Corno. --- Stöt i ditt valdthorn! — Ja men! —

Corno. --- Mollberg nu dansar igen,
 Färdig uppå foten,
 Liksom stod han i roten
 Och språng för fienden.

Fin.

Corno. --- Vesten oppknäppter och gul;

Corno. --- Skjortan, som tvättas hvar jul,
 Fläktar uti trasor;
 Med ullstrumpor och hasor
 Står han i Bacchi skjul.
 Gammal, fet och ful,
 Han Bacchi kransar binder,
 Visar, glad och trinder,
 Sina blomsterkinder.

D. C.

Fredmans Epistel 57,

om barnsölet.

Allting är riktigt clareradt och gjordt:
 Betsla din Brunte och stoppa din pipa!
 Smörj dina stöflar! — „Ja, dem har jag smort.“ —
 Feja ditt remtyg och sporrarna slipa!
 Kan du begripa,
 Hvarthän du skall fara? —
 „Nej, det begriper jag inte, min bror!“ —
 Jo, du skall ut i galopp och förklara
 Verlden en nyhet och helsa från mor.

5. *springa* rende. — *fläkta* flagre. — *trasa* Pjalt, Las. — *ful* grim.

Corporal Mollberg har her kaant Kromandens Hest, som „bjudare“ til Børselgilde; angaaende hans boglige Dannelse hedder det i „Epigrammer af Movitz, VIII.“: „Mollberg skulle lære læse Till en början ABC, Men hans længe røde næse Gjorde, att han ej såg D“. 1. *betsla* lægge Bidsel paa. *feja* pudse.

Se på hästen, hur han dansar —
 Vickla ner ditt gröna schabrak!
 Din trumpet med silfverfransar
 Fästa fast vid hängslorna bak!

Stig i stigbygeln och klappa på länden!

Lycka på resan... Låt portarna opp!

Pitsch! hör, han smäller och höjtar i gränden:

Hör, hur han blåser i gupp och galopp!

Tromb. - - - Ödmjuka tjenare!

Tromb. - - - Hurra! Farväl!

Tromb. - - - Fröjas enspännare

Tromb. - - - Sporrar sin häl.

Bida nu, Mollberg, gör halt och vänd om!

Mollberg, vänd om dig och koxa tillbaka!

Ryttare, ryttare! hör du ej? Kom,

Sporra kamelen och rustningen skaka!

Först skall du smaka

Den röda likören,

Som nyss till barnsölet bryggdes af mor.

Se'n skall du, präktigt med hängslen och snören,

Bjuda oss faddrar... Gutår, kära bror!

„Skål!“ — Hvad tycks dig om den klunken? —

„Bravo, bravo, dugtig och skön!

„Sådan sup, väl bränd och sjunken,

„Stillar magens buller och dån.

„Bror! med ett handtag jag svär dig och säger:

„Nu far jag dit uti fyrsprång, du vet!

„Pitsch! hvarken kyrktörn ell' rännsten jag väjer.

„Farväl, god' vänner, och hör min trumpet!“ —

Tromb. - - - Tjenare, tjenare! —

Tromb. - - - „Tack, kära far!“ —

---

fransar Fryndser. — *hängslor(-la)* Seler. — *höjta* hujе. — *enspännare* Stafet. —
sporra spænde Sporer paa. — 2. *koxa* gloe. — *skaka* ryste. — *hängsle* Hængerem.
 — *klunk* Slurk. — *sjunken* klaret (bundfældet). — *väja* gaae af Veien for.

Tromb --- Som en Ukränare

Tromb. --- Rid och var snar!

Bida nu, Mollberg, och tugga ur mun!

„Nej, jag skall spanna på berg och reduter.“ —

Nej, han hör inte: han hvisslar åt hund,

Som trippar framföre, lurfvig och butter.

Mutter

Hon helsa och nicka och ropa . . .

Nej, han arbetar i blixtrande språng.

Armen åt lifvet, håll benen tilhopa,

Linda kring hatten din silfvercordong!

Pitsch! hör piskan ner i gränden. —

Pitsch! Allons! Nu kommer han hit.

Hästen röker varm på länden,

Svettig, skummig, löddrig och hvit.

Se, hur han slänger framstupa och nickar,

Nickar åt skyltar och helsar på stop!

Pitsch! hör, han smäller, ger öfver och hickar,

Står i stigbygeln med ögonen hop!

Tromb. --- „Skål, fader krögare —

Tromb --- „Gif mig besked!

Tromb. --- „Aldrig på trögare

Tromb. --- „Fåle jag red.“

Mutter hon helsar och ber dig, kamrat,

Att du vill hedra den lilla vår planta,

Bjuda oss faddrar och samla med stat

Jungfrur och bussar, förnäma, galanta. . .

Sitt ej, discanta

Om mej och miu gumma —

Peka ej fingret åt hufvu't på mej!

Pojken är lik mig och gjorder, in summa,

Borta vid Danto, det fan far i dej!

3. lurfvig och butter pjudsket og gnaven. — helsa hilsede. — linda svøb. — löddrig skumbaaret. — framstupa forover. — stop Kruus. — ger öfver spyer. — hop sammen (lukkede). — 4. bussa Knos. — discanta kjævles, snakke op. — gumma Kone.

Samma ögon, samma miner,
 Samma uppsyn, butter och tvär!
 Redan pojkens näsa skiner
 Likså röd som min ungefär.

Skål nu, bror Mollberg! Bjud Cajsas på Draken,
 Brita på Laxen och krögarn på Soln!
 Rid nu i fyrsprång, var munter och vaken,
 Smäll nu i luften ett skott af pistolen!

Tromb. --- Vifta med hattarna!

Tromb. --- Hurra, hurra!

Tromb. --- Skramla med trattarna!

Tromb. --- Mor vil så ha.

Fredmans Epistel 81,

till gråluakar Löfberg i sterbhuset vid Dantobommen, diktad vid grafven.

Andantino

The musical score consists of five staves of music. The first two staves are in treble clef with a common time signature. The third staff has a 'ten.' marking above it. The fourth and fifth staves continue the melody. The music is written in a simple, rhythmic style characteristic of 18th-century Swedish folk music.

Märk, hur vår skugga, — märk, Movitz, mon frère! —
 Inom ett mörker sig slutar,

uppsyn Udtryk. — *Draken, Laxen* og *Solen* tre Værtshuse. — *smälla* knalde af. — *tratt* Tragt.

Epistel 81 har Bellman dediceret til en Ven, som en af sine kjæreste Epistler; efter Sagnet er Melodien af ham selv. — Löfberg, med det staaende Tilnavn *grålmakar* eller *Trættebroder* (beskrevet i Bacchi Tempel, Vald. Skr. II. S. 183), var Kromand i et Værtshuus ved Danto-Bommen i Stockholm. — 1. *sig slutar* ender.

Hur guld och purpur, i skofveln, den der,
 Byts till grus och klutar.
 Vinkar Charon från sin brusande elf
 Och tre gånger se'n dödgräfvaren sjelf,
 Mer du din drufva ej kryster.
 Derföre, Movitz, kom, hjälp mig och hvälf
 Grafsten öfver vår syster!

Ack, längtansvärda och bortskymda skjul,
 Under de susande grenar,
 Der Tid och Döden en skönhet och ful
 Till ett stoft förenar!
 Till dig aldrig Afund sökt någon stig:
 Lyckan, eljest uti flykten så vig,
 Aldrig kring grifterna ilar.
 Ovän der, väpnad, — hvad synes väl dig? —
 Bryter fromt sina pilar.

Lillklockan klämtar till storklockans dån;
 Löfvad står cantorn i porten,
 Och, vid de skrålande gossarnes bön,
 Helgar denna orten.
 Vägen opp till templets griftprydda stad
 Trampas mellan rosors gulnade blad,
 Multnade plankor och bårar:
 Till dess den långa och svartklädda rad
 Djupt sig bugar, med tårar.

Så gick till hvila, från slagsmål och bal,
 Grälmakar Löfberg, din maka,
 Der, dit åt gräset, långhalsig och smal,
 Du än glör tillbaka.

---

byts förvandles. — 2. *bortskymd* lönlig. — *stoft* Stöv. — *Afund* Avind. — *eljest* ellers. — *nig* smidig. — *grift* Grav. — 3. *löfvad* pyntet med Löv. — *ort* Sted. — *till dess* indtil.

Hon från Dantobommen skildes i dag,
 Och med henne alla lustiga lag:
 Hvem skal nu flaskan befalla?
 Törstig var hon och uttörstig är jag:
 Vi ä' törstiga alla.

Vaggvisa för min Son Carl,

den 18de Aug. 1787.

Lilla Carl! sof sött, i frid,
 Ty du får tids nog vaka,
 Tids nog se vår onda tid
 Och hennes galla smaka.
 Verlden är en sorge-ö:
 Bäst man andas, skall man dö
 Och bli mull tillbaka.

En gång, der en källa flöt
 Förbi en skyl i rågen,
 Stod en liten gosse söt
 Och spegla sig i vågen:
 Bäst sin bild han såg så skön
 Uti böljan, klar och grön,
 Strax han inte såg'en.

Så är med vår lifstid fatt
 Och så försvinna åren:
 Bäst man andas godt och gladt,
 Så ligger man på båren.
 Lilla Carl skall tänka så,
 När han ser de blommor små,
 Som bepryda våren.

Carl var den næstældste af Bellmans tre Sønner. — 1. *andas* drage Aande.
 — *tillbaka* igjen. — 2. *skyl* Trave. — *råg* Rug.

Sofve lulla, lilla vän!
 Din välgång skall oss gläda.
 När du vaknar, sku vi se'n
 Dig klippa häst och släda;
 Se'n små hus af kort — lull lull! —
 Sku vi bygga, blåsa kull,
 Och små visor qvåda.

Mamma har åt barnet här
 Små guldskor och guldkappa,
 Och om Carl beskedlig är,
 Så kommer rättnu pappa,
 Lilla barnet namnam ger.
 Sofve lulla! Ligg nu ner,
 Och din kudde klappa!

Marsch.

(Impromptu 1772.)

Knekt! vörda din Konung, men för hans person
 Blodfärga din värja och tänd din canon:
 Gör öppning och sluta,
 Lät bomberna tjuta,
 Och trummorna dundra förskräckelsens ton.
 Mot gapande dödar, mot blodiga svärd,
 Med brinnande luntor i snabbaste färd,
 Var tapper, — besinna,
 Att Fridens Gudinna
 Står prydd med din lager vid Konungens thron.
 Gif akt, bataljon,
 Bryt upp, division,
 Med luntan i brand
 Och värjan i hand!

5. *kappa* Kjöle. — *beskedlig* artig. — *namnam* Sukkergodt. — *kudde* Pude.

Bellman skal have sunget denne Sang for en Trop Soldater paa Revolutionsdagen den 19. Aug. 1772, før Udfaldet endnu var sikkert. — *knekt* Soldat. — *vörda* ær. — *snabb* hastig. — *lager* Laurbær.

Du Gustafs soldat,
 Gå på desperat:
 Marschera och slå,
 Och slå och gå på:
 I döden du segrar ändå.
 Gå på!

Till Gustaf III.

(Impromptu.)

De nattliga skyarna draga
 Tungt, tungt, tungt hän öfver Haga,
 Och stjernorna glimma så svaga,
 Och skogen mörknar och flyr.
 O Kung! din hvila är dyr:
 Gå, Kung, din hvila att taga,
 Lugnt, lugnt, lugnt hvila på Haga!
 När rymderna åter sig daga,
 Ditt folk med mildhet du styr.

Till en Gevaldiger.

(Impromptu.)

En far hade tre barn,
 Alla voro de kanaljer:
 Två blef hängda med segelgarn,
 Den tredje blef en Gevald'ger.

Bellman var hentet ud til Lystslottet Haga og havde sunget og improviseret for Gustav den 3die; tilsidst faldt han i Søvn. Efter nogen Tid kom Kongen tilbage og fandt ham endnu sovende: „Hvad vilde han nu sige, om jeg vækkede ham og forlangte en Sang til mig!“ Bellman reiste sig strax og sang sit Impromptu til Melodi af Marlboroughs - Visen. Med nogle Smaaforandringer har han siden indlagt dette Digt i et Divertissement (Vald. Skr. VI., S. 143). — *lugn* rolig. — *rymderna* Verdensrummet.

En *Gevaldiger* (Slavesergeant), som trængte sig paa og endelig vilde høre Bellman sjunga, blev afspiist med dette Vers, til Melodi af en gammel Kånon: „Jag fattige Lappman, som är född uti Lappland“ o. s. v.

CARL MICHAEL BELLMAN er født i Stockholm 1740. Hans Fader var af Embedsstanden. I Forældrenes Huus samledes en Kreds af dannede Omgangsvener; der blev jevnlig holdt Andagtstimer, med aandelige Sange og Betragtninger. Saadanne vare de Indtryk, han modtog i sit Barndomshjem. Tidlig røbede han Anlæg for Musik og Digtekunst, og han fortæller selv, at han som Dreng i en hidsig Sygdom skal under Feberparoxysmerne have talt paa Vers og sunget dem for sin Moder saa godt, at Alle faldt i Forundring. Dette gav Anledning til, at han til Lærer fik „et Geni“, som tillige kunde veilede ham i Versekunsten; foruden Latin og Græsk lærte han ogsaa nyere Sprog. Han havde selv lært sig at spille Mandolin eller Cithar, hvori han tidlig opnaaede Mesterskab: den syvstrengede Cithar, et Arvegods efter hans Farfader, som havde bragt den hjem fra Italien, var fra Barndom af saa at sige Bellmans Attribut. I sit 18de Aar blev han Student ved Upsala Universitet, men synes snart at være vendt tilbage til Stockholm.

Allerede Aaret i Forveien, 1757, havde han udgivet sit første Arbeide, „Evangieliska Dödstankar“, oversat fra Tydsk, som han tilegnede sin Moder; foruden mindre Digte af religiøst Indhold, efter Datidens Mønstre, forsøgte han sig med en satirisk Digtning („Månan“, 1760), der vandt Kunstdommeres Bifald. Hans næste lille Arbeide, Betragtninger over Søndags-Evangeliene, udkom først tyve Aar derefter.

I Løbet af disse fyve Aar falder Bellmans egentlige Frugtbarhed som Digter; men den gik i en ganske ny Retning. Begge hans Forældre døde, i samme Aar. Han fik et lille Embede i Banken, siden i Toldkammeret, men passede ikke til den Slags Forretninger og forsømte dem. Derimod besøgte han Værtshuse og offentlige Forlystelsessteder i Stockholms Omegn, snart i lystigt Selskab, snart stille, iagttagende. Naturens mangfoldige Skjønhed, Folkelivet med dets groteske Scener og Skikkelser, Tilværelsens Glæde, overskygget af Død og Forkrænkelighed, fremstillede sig for ham i livagtige Billeder, under idelig vekslede Stemninger af overgiven Lystighed, Vemod, Glæde, Livsforagt. Hans medfødte Gave til i Vers og Toner at finde Udtryk for hvad der bevægede ham, udviklede sig i Vennernes Kreds. Man saae ham ofte taus og søvrig, indtil pludselig Aanden kom over ham. Da kunde han sidde halve Nætter med sin Cithar, digtende og sygende, enten

hvad Øieblikket indgav ham eller hvad han i Eenrum havde udtænkt og udkastet. Om det skulde gjemmes eller klinge bort i Døgnet, laae der for ham ingen Magt paa; han sang, fordi han havde Drift dertil. Men hans Venner lykkedes det at optegne Adskilligt af hvad de gjen-tagende havde hørt eller at komme over hans egne Opskrifter, og det varede ikke længe, inden bellmanske Viser — under Navn af „Epistlar af Fredman“, „Sånger af Fredman“ — udbredtes i løse Flyveblade; der skal endog være udkommet en lille Samling oversat paa Hollandsk, længe før han selv tænkte paa at samle og udgive. Disse inderlig sammensmel-tende Ord og Melodier, foredragne med hans klangfulde Stemme og sjældne mimiske Fremstillingsevne, skulle have gjort et vidunderligt Indtryk. Han havde en egen Gave til at efterligne de forskellige In-strumenter, saa at man troede at høre Mellemspil paa Horn og Fløite, Violoncel, Tromme, — eller til at gjengive Dialekter, Talestemmer og andre Naturlyd; han sad f. Ex. i et Sideværelse, med Døren paa Klem, og lod en tyve, tredive Mennesker tale i Munden paa hverandre (Epist. 33 og 59, Carlén). En af hans Venner fortæller, at han har hørt Bellman udføre Udgangsscenen af en Landsbykirke, hvor man efter Orgelets Slutningsløb tydelig kunde høre, hvorledes Kirkegjængerne sloge deres Stoledørre i, tradskede ned ad Gangen og sagde hverandre Farvel. Eu-gang, da han havde taget Vogn, men huskede paa, at han ingen Penge havde, købte han Skydsbondens Pidsk for et Par Skilling og gav sig til paa Skaftet at blæse de deiligste Marcher og Polskdandse, saa at Bonden ikke var seen med at købe sin Pidsk tilbage for fri Kjørsel. Efter saadanne Sagn om en reent ydre Egenhed ved Bellmans Foredrag kan man forestille sig den samlede Virkning af de digteriske, musi-kalske og mimiske Midler, han havde at byde over. Rygtet om denne „Improvisator“ i Norden, denne „Folkesanger“ midt i det 18de Aar-hundrede, forøgede snart hans Tilhøreres Kreds, og saa nødig han gjorde det, maatte han ofte synge efter Opfordring, for Fremmede; vare de ham for nærgaaende, kunde det hælde sig, at han tog dem selv til Gjenstand for sin Improvisation (s. o. Impromptu til en Geval-diger). Forresten var han af Væsen en stille, fredelig Drømmer, blød som et Barn, let bevægelig til Sorg som til Glæde. Gjennem hans overgivneste Skjemt lød der gjerne en tungsindig, klagende Tone, og

denne humoristiske Spillen imellem modsatte Stemninger er gennemgaaende i de fleste bellmanske Digte, der have overlevet deres Sanger.

I det stockholmske Folkeliv, især hos Middelstanden, var der paa den Tid noget Frit og Oprømt, som begunstigede Udviklingen af Bellmans Digtergave, ved at forsyne ham med et rigt Stof af characteristiske Livsbilleder. Folk samledes til al Slags Lystighed, generede ikke hverandre og vare heller ikke bange for at give sig tilbedste; de comiske Figurer af Kroværter, Spillemand, Stamgjæster i Værtshusene bleve saa at sige til offentlige Personer. Under Gustav den 3dies Regjering tiltog den almindelige Velstand og Munterhed; man syntes at ahne en forestaaende Omvæltning (i Europa den franske Revolution, i Sverrig Kongemordet); man berusede sig i Øieblikkets Glæder. Gustav den 3die, selv en Kjender og Dyrker af de skjønne Kunster, hyldede for sin Deel den franske, rhetoriske Smag i Kunsten (parodieret i Epist. 22); men han havde Sands for Folkelivet, skal selv være seet paa de offentlige Forlystelsessteder, og Bellman, „Sverrigs Anakreon“, øvede en uvilkaarlig Tiltrækning paa ham. Denne Tiltrækning var gjensidig. Som Bellman strax hilsede Revolutionen af 1772 (jfr. Impromptu: Marsch, s. o.*), har han jevnlig i større eller mindre Leilighedsvers udtalt sin varme Hengivenhed for Kongen, som smeltede sammen med hans Fædrelandskjærlighed. Han blev ikke sjælden hentet til Hove, for at synge og improvisere (s. o. Impromptu: Till Gustaf 3.). Her maatte han da leilighedsviis tage Emner fra Hofcirklen; saaledes opgav Kongen ham engang sine Hovmestre, tvende Grever af høist forskjellig Character, som han paa Stedet afbildede med Sang og Spil, til stor Glæde for Tilhørerne.

Efter Ansøgning paa Vers om en lille Tjeneste ved „Lykkens Tempel“ blev Bellman Secretair ved Tallotteriet, med ret gode Indtægter, hvoraf dog Halvdelen tilfaldt den, der bestyrede Embedet. Han

---

* Fra 1771 er Sangen: „Skål för GUSTAF III“, som ender saaledes:

GUSTAF WASA
 Såg tyraunen rasa,
 Siet en blodig spira ur dess klor;
 Och till Sver'ges ära,
 Samt vår himlalära,
 GUSTAF ADOLFS lager ännu gror.
 Himmell! vi dig bødje
 Gör du ock den Tredje
 Lika stor.

havde Hustru og Børn, forstod sig kun lidt paa at spare og havde altid Venner at hjælpe paa; til Gjengjæld kunde han da gjøre Regning paa sin Kongelige Vens Gavmildhed. Hans Skrifter indbragte høist Ubetydeligt; det var heller ikke Meget, han gav i Trykken, men han udarbejdede det med Omhyggelighed og har gjerne gjort Ændringer i nye Oplag. Foruden Ungdomsarbejderne og de før nævnte poëtiske Betragtninger over Søndags-Evangelier (1780), som senere udkom noget forøgede under Titlen „Zions Högtid“, har han udgivet „Bacchi Tempel“ (en Sørgefest over Movitz, i dramatisk Form, med bredt udmalede Skildringer af Natur- og Folkelivet og med indlagte Sange), fremdeles „Fredmans Epistlar“ 1790, med Musik (s. n.), „Fredmans Sånger“ 1791, lgl. med Musik, desuden forskjellige lyriske eller parodiske Smaating, Scener af bacchanalske Optog og Festligheder, dramatiske Leilighedsdigte o. d., dels i Tidsskrifter, dels særskilt trykte; Adskilligt er først udkommet længe efter hans Død.

Bellman døde 1795, af Brystsye, 55 Aar gammel. I de senere Aar led han af tiltagende Svagelighed; mange af Vennerne faldt fra; Gustav den 3dies Død var et haardt Stød for ham. Han gjorde sjældnen Vers, uden naar han havde Noget at ansøge om for Andre. Det Sidste, han gav i Trykken, var en Oversættelse af Gellerts Fabler. Men kort før sin sidste Sygdom havde han sine Venner samlede og hilsede dem med en Afskeds-Improvisation, hvori han sammentrængte alle sin flygtende Digteraands Straaler, for, som han sagde, endnu engang at lade dem høre Bellman. „Han sang da en heel Nat igjennem, under uafbrudt strømmende Indskydelse, sit glade Livs Skjæbner, den milde Konges Priis og sin Tak til Forsynet, som havde ladet ham fødes blandt et ædelt Folk og i dette nordisk skjønne Land; til Slutning henvendte han sig til enhver af de Tilstedeværende med en særskilt Strophe og Melodi, som udtrykte den Enkeltes Eiendommelighed og personlige Forhold til ham, og sagde dem sit sidste Farvel. I Dagbrækningen bønfuldt endelig hans Venner ham, svømmende i Taarer, om at holde op og skaane sit allerede stærkt angrebne Bryst, men han svarede dem: „Lad os døe, som vi have levet, i Musik“, tømte sit Glas og istemte Slutningen af sin Svanesang. Fra den Stund sang han ikke mere.“ En af hans Omgangsvenner, Billedhuggeren Sergel, har bevaret Bellmans sjælfulde Træk i en Medaillon paa hans Gravmæle. Af sin nærmeste

Eftertid blev han tildeels glemt eller miskjendt. Men med den vaagne Sands for det Folkelige (Phosphoristerne, Atterbom) kom man snart til en bedre Dom. Hans Sange levede op igjen, og den Dag, da Konge og Folk opreiste hans colossale Brystbillede i Djurgården ved Stockholm (1829, 26de Juli), er bleven en aarlig Festdag. I et Digt af Tegnér, om Gustav den 3die og hans „Sangerskole“, oplæst ved det Svenske Akademies 50Aars Fest, hedder det om Bellman:

„Gif plats, gif plats, ty Nordens vingud nalkas,
Och sången svärmar kring hans vigda mund.
Hör, hur han skämtar, se, hur glädt han skalkas
Bland Nymferna uti den gröna lund.
Men ack! hans glädje ligger ej i kannan,
Ej i idyller, som han kring sig strött;
Hans druckna öga söker än en annan,
Och märk det vemodsdraget öfver pannan,
Ett nordiskt sångardrag, en sorg i rosenrödt.

I Djurgårds-ekar, susen vänligt öfver
Den störste sångarns bild, som Norden bar!
Det fins ej tid, som dessa toner söfver,
Det fins ej land, som deras like har:
En sång, som växer vild och likväl ansad,
Bär konstens regel, men försmår dess tvång,
Till hälften medvetlös, till hälften sansad,
En gudadans på Gudaberget dansad
Med Faun och Gratie och Sångmö på en gång.“

De for Bellman eiendommeligste Digtninger ere, efter hans egen som efter Samtidens og Eftertidens Dom, de saakaldte „Fredmans Epistlar“, 82 i Tallet. Det er burleske, elegiske, idylliske Scener af Folkelivet i den lavere Middelstand, besungne i Digte til Venner og Veninder af Fredman, „namnkunnig urmakare i Stockholm, utan ur, verkstad och förlag.“ Han var i sin Tid en lystig Broder, stadigst at finde paa Ølhuse og Dandseboder; han døde 1767, men levede op i „Epistlarne“, af hvilke de fleste, om ikke alle, ere fra en senere Tid. De andre staaende Figurer, Fredmans Venner og Veninder, ere ligeledes Personer af det virkelige Liv, saa vidt idealiserede, at de have Præget af typiske Figurer: Ulla Winblad, „nymph och prestiinna i Bacchi

nalkas nærmer sig. — drag Træk. — söfver dysser i Søvn. — ansad røgtet.

tempel“, det vil sige Opvartningspige, Fader Berg, Tapetmaler og Stadsmusikant paa flere Instrumenter, Fader Bergström, Navnedagsblæser i Cathrina Strøget, Korporal Mollberg, „en tid fabriksidkare, så ryttere utan hus, häst och schabrak, omsider dansmästare“, Norström, Toldbetjent, „gift med Ulla, har ingen röst, spelar intet Instrument, förskrifver sjelf sina viner“, Kilberg, falleret Bager, almindelig kaldet „Pharaos bagare“, Fader Movitz, „Konstapel, namnkunnig af sin konsert på Tre Byttor“, Fröman, „dödgräfvare och traktör“ o. fl. Disse Personer hørte ikke til Bellmans Omgangskreds, men vare ham velbekjendte fra det offentlige Liv i Stockholm og dens Omegn, hvor de, oplivede af Musik og stærke Drikke, snart vare at træffe som Spillemand ved Bal eller Begravelse, snart som Deeltagere i hvad der forefaldt af Dands og Keglespil, Slagsmaal, Lysttoure tillands eller tilvands. I saadanne Scener fremtræde de hos Bellman, livagtige Skikkelser af Livet, men ragende op imellem Guder og Heroer. Orpheus' Streng, Pans Rørfløite, den mørke Charons Luur blande deres Toner med Bergströms Oboe og Movitz's Basfiol.

Forsaavidt Bellman i Epistlerne har stillet virkelige Personer til Skue, efter at have idealiseret dem tildeels i den comiske eller cyniske Retning, maa man erindre, at det oprindelig ikke var hans Tanke at udgive disse Digte. Han sang dem for sine Venner, de bleve mere udbredte, end han havde tænkt sig, men fra først af synes ogsaa de Paagjældende selv snarere at have følt sig smigrede end krænkede ved denne Navnkundighed. Man hører det navnlig om Ulla; senere, da hun altfor meget blev Gjenstand for Folkensnak og nysgjerrige Blikke, skal hun ikke have takket Bellman for hans Viser. At Uhrmager Fredman for længe siden laae i sin Grav, da han endnu blev fremstillet syngende og skjemtende med sine Venner, og at derimod Movitz var i sædvanligt Velgaaende det Aar Bellman digtede Sørgefesten ved hans Gravurne*), kan kaste et Lys over Forholdet imellem Digtning og Virkelighed i de bellmanske Epistler.

Disse Billede af Livet, rige paa slaaende Træk og spillende i alle

*) „Bacchi Tempel, öppnadt vid en hjettes död,“ har man i Bellmans egen Haandskrift af 1779. Movitz døde, saavidt vides, ikke før 1780. I Tidsskriftet „Hvad Behagas?“ (1781) beskriver B. hans „sista sjukdom“, men Slutningen mangler: det er formodentlig blevet Alvor med Movitz's Lungesot.

Stemningers Farver, fra de mørkeste til de lyseste, digtede i et Sprog af Ord og Rhythmer, som man ikke hos nogen Forfatter skal træffe paa eengang saa rigt og naturligt, gjorde dobbelt Virkning derved, at de ikke blot fremtraadte i Digt, men i Sang. Vers og Melodi vare Eet; de bidrage ogsaa lige væsentlig til det fælleds Indtryk. Nogle af Melodierne ere af Bellman selv, de fleste af andre Componister (Rousseau, Händel, Vogler o. fl.): Arier af en Cantate eller et Syngestykke afvexlende med Marcher, Dandse, aandelige Sange. Men sine laante Melodier har Bellman gjerne behandlet med stor Frihed, ændret og omsat dem og undertiden brugt den samme flere Gange, forskjellig tillempet. Virkningen, saavel af Musiken som af den digteriske Indklædning, ligger snart i en Overeensstemmelse, snart i en gjennemgaaende Modsætning imellem Tanker og Grundtone (f. Ex. Ep. 57 „Allting är riktigt clareradt och gjordt“, eller Ep. 82 „Ihvilva vid denna källa“, sml. med Ep. 30 „Drick ur ditt glas: se, döden på dig väntar“).

At Bellman har improviseret Sange, der lignede hans Epistler, ere alle Vidner enige om. Men selve Epistlerne som de foreligge kunne neppe i egentlig Forstand være improviserede. Alt hvad man kjender af Improvisationer, og deriblandt Bellmans egne, er bredere og løsere anlagt end disse kunstig slyngede Vers, ofte med fire og fire Riim, hvor ikke et Ord er tilovers. Hvorledes skulde det ogsaa være muligt enten for Bellman selv at huske en saadan længere Improvisation, til Gjentagelse, eller for hans Tilhørere at optegne den i Flugten? Der er desuden af og til Tale om Opskrifter fra Bellmans egen Haand, hvilket da nærmest tyder paa en skriftlig Udarbeidelse. Paa den anden Side er Intet rimeligere, end at Improvisationer jevnlig have givet ham det digteriske og musikalske Motiv til en Epistel, som derefter har modnet sig i stillere Timer, maaskee uden al Brug af Pennen. Mangen Epistel kan være digtet og indøvet i det Frie, ligesom det var her at Stoffet blev samlet. Naar Bellman spadserede med sine Venner, hændtes det ikke sjælden, at han pludselig var borte for dem; hørtes da i Nabo-lauget en Fiol, gik de efter Lyden og vare næsten sikkre paa at træffe ham i en afsides Krog, betragende Folkevrimlen, „likasom man ser en landskapsmålare på en kulle betrakta en aflägsen utsigt“. Saaledes studerede han, og saaledes har han ogsaa digtet. Mangen Morgenstund sad han ene i Djurgården, nynnende og klimprende; en Fremmed har

her hørt Epistlen „Hvila vid denna källa“, da den blev til i sit første Udkast. Man saae ham ofte med sin Cithar paa eensomme Stier. Hvorledes han siden foredrog hvad han paa denne eller hiin Maade havde prøvet og indprentet sig, er omtalt i det Foregaaende, ligesom ogsaa, hvor Lidt han selv gjorde for at bevare de Sange, han stræede om i sine Tilhøreres Kreds.

Da der langt om længe blev gjort Alvor af at faae de mange „Fredmans Epistlar“ indsamlede og, forsaavidt de fandtes ægte, udgivne under Forfatterens egne Øine, fandt han en Hjælper i Digteren Kellgren, som vel i et Ungdomsdigt havde fordømt dem med haarde Ord, men siden, ved at høre Bellman og lære ham personlig at kjende, var bleven en af hans varmeste Beundrere. Kellgren stod ham bi ved Udvalg og Ændringer og skrev en Fortale, hvori han udtaler sig om disse Digtningers Eiendommelighed; en Musiker besørgede Udsætningen; Bellman selv tilføier: Samlingen „är af mig, så till Poesien som Melodierne, öfversedd, rättad och erkänd.“ Denne Udgave udkom 1790; den blev samme Aar hædret med en Priisbelønning af det Svenske Akademi, i Erkjendelse af „Herr Bellmans sällsynta och originella snille, den förtjenst dess arbeten äga i anseende till rika och lyckliga målningar, ett eget och till ämnena passende rimsätt, den lyckligaste förening med musiken, det bruk han vetat göra af språket; — egenskaper, hvilka helt visst förvärfva dessa arbeten ett lika bifall hos efterverlden som hos samtiden.“ Fredmans Epistler ere siden oftere oplagte; de læses og synges i alle Nordens Lande. En Digter, der paa sin Maade har tilegnet sig Aanden i disse Sange, er Heiberg, hvis Vaudeviller have en bellmansk Tilsætning af det Burleske og Romantiske, som især udmærker dem fremfor de franske Vaudeviller. Heiberg har tillige som Æsthetiker oplyst navnlig Epistlerne i sit aandrige Foredrag om „Bellman som comisk Dithyrambiker“.

II. Tegnér

(født 1782; Professor i Græsk ved Lunds Universitet, siden Biskop;
Digter og Taler; † 1846).

Jätten Finn.

På Helgonabacken vid Lund, der nu
Mamsell och fru
Spatsera i doftande hunder,
Der bodde det fordom en kämpe så gram
Af jättestam,
Han hade sin kula derunder.

Sanct Laurents var kommen från Saxland hit;
Med kristligt nit
Han lärde de himmelska tingen.
Hvar kulle, bestrålad af Herrans sol,
Var predikstol;
Men kyrka det hade han ingen.

Då talade jätten med hån: „helt visst
Är hvite Krist
En Gud, som sitt tempel är värdig.
Jag bygger det jag, om du säger mig blott
Hvad namn jag fått, —
Se'n kyrkan är murad och färdig.

„Men kan du ej säga mitt namn, välan,
Du vise man,
Gif akt på hvad vite jag sätter:
Då måste du ge mig åt mina små
De facklor två,
Som vandra på himmelens slätter.“ —

2. kulle Kol (Bakketop). — 3. se'n (sedan) naar. — 4. vite Bøde.

„Du hedniske däre, på himlens fält,
 Der Gud dem ställt,
 Sin gång gå solen och månen.
 Så goda som onda de se uppå
 Ifrån det blå,
 Och lysa den vise och fånen.“

„Klokt svaradt,“ sad' jätten. „Väl mörkt också,
 Kan jag förstå,
 Dem utan här blefve i Skåne.
 Välan, jag begär blott hvad sjelf du har,
 Ditt ögonpar,
 Och afstår från sol och från måne.“

„Blir kyrkan blott byggd,“ var den frommes svar,
 „Mitt ögonpar
 Till lön jag dig gerna vill unna.
 De himmelska syner ej slockna med det:
 Guds majestät,
 Guds lof kan den blinde förkunna.“

Nu kretsen blef helgad, och bönen sagd,
 Och grunden lagd;
 Till verket jätten vill hasta.
 Först hvälfver han kryptan, sin kulas bild,
 Från dagen skild,
 Med bågar som himlens så fasta.

Derefter till Romeleklint han drar,
 Ett berg han tar
 Och rycker från lossnande rötter.
 Hem bär han det sedan med säkra fjät,
 Och trampar det
 I stycken med jernskodda fötter.

„Du stenblock, lägg dig, du jernkramp, håll,
 Väx hög som troll,
 Du mur, som trollet har grundat!
 Mitt namn vet ej munken; min dotter späd
 Skall leka med
 Hans ögon, förr'n månen sig rundat.“

De väldiga murarna stiga med hast;
 Som jorden fast
 Står jättebyggd kyrka från grunden;
 Och inom, på mäktiga skulderblad,
 En pelarrad
 Uppstöder den höghvälfdä runden.

Re'n högt på dess tinnar satt jätten glad,
 Och log och qvad:
 „I kyrkan nu fattas mig föga.
 Jag murar och murar. Förr'n sol går ner,
 Mig munken ger
 Mitt namn — eller också sitt öga.“

På Helgonabacken med sorgset mod
 Sanct Laurents stod
 Och såg åt middagens stjerna:
 „Du skänkte mig ögon, du fader och vän,
 Tag dem igen!
 Du vet, att jag offrar dem gerna.

„Hur blå är din himmel, din jord hur grön,
 Din sol hur skön!
 Dock — icke med dig må jag tvista.
 O, låt mig få se dem — min syn blir ej lång —
 Ännu en gång,
 Den käraste gången, den sista!

„Se, fader, till mig från din himmel ned,
 Den blinde led,
 Och styrk mig med Ordet och Anden!
 Jag vill ej klaga på nattlig stig,
 Blott prisa dig,
 Och längta till ljusare landen.“

Då hör han en sång, en sällsam en,
 Kom ej från gren,
 Kom icke ur skyn, men ur jorden.
 Den brusar, som stormen inunder ö,
 Som fjerran sjö, —
 Men ändtligt förnimmer han orden:

„Sof, liten Sölve, sof, sonen min!
 Din fader Finn
 Han sitter och murar derofvan.
 Sof, liten Gerda, skön dottren min!
 Din fader Finn
 Till qvällen kommer med gåfvan.“

Till kyrkan Sanct Laurents sig glad beger:
 „Du Finn, kom ner,
 Finn, Finn, kom ner ur det höga!
 På tornet blott fattas en endaste sten.
 Den lägges se'n,
 Men Gud har bevarat mitt öga.“ —

„Och heter jag Finn, af jätteätt,
 Ej läggs så lätt
 Den stenen, — den eden jag svär dig.
 En evig ruin skall din kyrka stå,
 Och utanpå
 Och innantill aldrig bli färdig.“

„Dock — heter jag Finn,“ fortfor han vred,
 „Jag bryter ned
 Den dumma, den holkade klyftan.“ —
 Då springer han neder med raseri
 Och griper i
 Grundpelaren, rotad i kryptan.

Han ryster och ryster. Då nickar till fall
 Den byggnad all,
 När styrkan med ens honom felar.
 Till sten blir Finn, får ej lif igen: —
 Så står han än
 Och famnar sin väldige pelar.

Och allt se'n den tiden, mång hundra år,
 Som templet står,
 Jemt något fattas uppå det.
 Der bygges förgäfves, år ut och år in,
 Och dertill Finn
 Är skuld, — men ej Domkyrkorådet.

Af: Axel.

En af de gamla Caroliner
 Jag kände i min barndoms dar.
 På jorden stod han ännu qvar,
 Ett segertecken i ruiner.
 Från hundraårig hjessa sken
 Allt silfver, som den gamle hade,
 Och ärren på hans panna sade
 Hvad runor på en bautasten.
 Väl var han fattig, men förtrogen
 Med nöden, lekte han med den;
 Som förr i fält han lefde än,

20. *holkad* udhulet. — *rotad* rodfæstet. — 21. *jemt* bestandig.
Qvar igjen, tilbage. — *förtrogen* fortrolig.

Och bodde i ett torp i skogen.
 Dock ägde han klenoder två,
 Mot dem han ansåg världen ringa:
 Sin bibel och sin gamla klinga
 Med Carl den tolftes namn uppå.
 Den store konungens bedrifter,
 Som letas nu i hundra skrifter
 (Ty vida kring den örnen flög),
 De stodo i den gamles minne,
 Som kämpeurnorna stå inne
 Uti en grönklädd ättehög.
 O! när han talte om en fara
 För kungen, för hans gossar blå,
 Hur högt han bar sitt hufvud då,
 Hur tindrade hans ögon klara,
 Och kraftigt som ett svärdslygg klang
 Hvert ord, som från hans läppar sprang.
 Så satt han ofta långt på natten
 Och talte om den fordna tid,
 Och hvar gång Carl blef nämnd dervid,
 Han lyfte på den slitna hatten.
 Förundrad stod jag vid hans knän
 (Ty längre opp jag då ej räckte),
 Och bilden af hans hjelteslägte
 Den har jag från min barndom hän.
 Och månet dunkelt sagominne
 Bor sedan dess uti mitt sinne,
 Svärdslijlan likt, när i sitt frö
 Hon sofver under vintrens snö.

Den gamle hvilar hos de döde.
 Frid med hans aska! Sagans ord
 Har jag af honom. Tag den, Nord,
 Och gråt med mig vid Axels öde!

Vikingabalk.

(Af: Frithiofs Saga.)

Nu han sväfvade kring på det ödsliga haf,
han for vida, som jagande falk;
Men för kämpar om bord skref han lagar och rätt.
Vill du höra hans Vikingabalk?

„Ej må tältas å skepp, ej må soivas i hus:
inom salsdörr blott fiender stå;
Viking sofve på sköld och med svärdet i hand,
och till tält har han himlen, den blå.

„Kort är hammarens skaft hos den segrande Thor,
blott en aln långt är svärdet hos Frej.
Det är nog; har du mod, gå din fiende när,
och för kort är din klinga då ej.

„När det stormar med makt, hissa seglen i topp!
det är lustigt på stormande haf:
Låt det gå, låt det gå! den som stryker är feg;
förr'n du stryker, gå heldre i qvaf!

„Mö är fridlyst å land, får ej komma om bord:
var det Freja, hon sveke dig dock;
Ty den gropen på kind är den falskaste grop,
och ett nät är den flygande lock.

„Vin är Valfaders dryck, och ett rus är dig undt,
om du endast med sansning det bär:
Den, som raglar å land, kan stå upp, men till Ran,
till den söfvande, raglar du här.

„Seglar krämare fram, må du skydda hans skepp,
men den svage ej vägre dig tull!
Du är kung på din våg, han är slaf af sin vinst,
och ditt stål är så godt som hans gull.

---

balk Afsnit i en Lovbog. — 1. lag Lov. — 5. grop Grube. — 6. ragla rave. — *söfva* søvndysse.

„Gods må skiftas å däck genom tärning och lott:
hur den faller, beklaga ej dig!

Men sjökonungen sjelf kastar tärningen ej,
han behåller blott äran för sig.

„Nu syns vikingaskepp, då är äntring och strid,
det går hett under sköldarna till:

Om du viker ett steg, har du afsked från oss:
det är lagen, gör se'n, som du vill!

„När du segrat, var nöjd! den, som beder om frid,
har ej svärd, är din fiende ej;

Bön är Valhallabarn; hör den bleknabes röst!
den är niding, som ger henne Nej.

„Sår är vikingavinst, och det pryder sin man,
när på bröst eller panna det står;

Låt det blöda, förbind det, se'n dygnet är om,
men ej förr, vill du helsas för vår.“ —

Så han ristade lag, och hans namn med hvar dag
växte vida på främmande kust,

Och sin like han fann ej på blånande sjö,
och hans kämpar de stridde med lust. —

Ingeborgs klagan.

(Af: Frithiofs Saga).

Nu är det höst,
Stormande häfver sig hafvets bröst.
Ack, men hur gerna jag sute
Ändå derute!

Länge jag såg
Seglet i vester, det flög på sin våg.
Ack! det är lyckligt, får följa
Frithiof på bölja.

Bölja, du blå,
 Sväll ej så högt! det går fort nog ändå.
 Lysen, J stjernor, och sägen
 Seglaren vägen!

När det blir vår,
 Kommer han hem; men den älskade går
 Ej till hans möte i salen,
 Icke i dalen;

Ligger i mull
 Bleknad och kall för sin kärleks skull;
 Eller hon klagar och blöder,
 Offrad af bröder. —

Floden.

(Fri efterbildning af Goethes: Mahomets Gesang.)

Vid flodens källa sitter jag och stilla
 Betraktar himlabarnet, nyfödt der.
 I fjällens vagga hvilat än den lilla,
 Och diar molnet, som dess moder är.

Men se, i skogen växer gudasonen,
 Och drömmer redan om bedrifters larm.
 Han gungar solen och han gungar månen
 Med evig längtan i sin unga barm.

Men icke trifs han under furens grenar,
 Ej mellan bergens trånga väggar mer.
 Hur yr han jagar efter dalens stenar!
 Hur vild han hoppar ifrån klippan ner!

Kom med! kom med! — Så till hvar bäck han talar, —
 Här bränner solen, dricker sanden er!
 J bröder, kommen! Genom fält och dalar
 Jag för er alla till vårt ursprung ner.

1. molnet Skyen. — 3. yr vilter. — 4. er Eder.

Och regnets söner höra det och följa
 Med sorl den unge äfventyrarn åt.
 Likt kungars hjertan sväller högt hans bölja,
 Och skog och klippa störta i hans stråt.

Nu ner på slätten stiger segerhjelten
 Med mörkblå hären, hyllad af en hvar.
 Hans ande lifvar de förbrända fälten,
 Han döper länder med sitt namn — och far.

Och skaldens sånger till hans ära ljuda,
 Och skepp och männer dra med honom hän.
 Till gäst de rika städer honom bjuda,
 Och blomsterängar fatta om hans knän.

Men ej de hålla honom qvar. Han hastar
 De gyllne torn, de rika fält förbi,
 Och hastar oupphörligt, tills han kastar
 Sig i sin faders famn och dör deri.

Nattvardsbarnen.

Oskuld, älskade barn, är en gäst från sällare verldar,
 Skön med sin lilja i hand: på lifvets brusande vågor
 Gungar hon trygg, hon märker dem ej, hon sofver i skeppet.
 Lugn hon ser sig omkring i menniskohvimlet: i öcknen
 Stiga englarna fram och tjena henne, hon sjelf vet
 Ej sin herrlighet af, men hon följer trogen och ödmjuk,
 Följer, så länge hon får, sin vän: förskjuten ej henne,
 Ty hon är kommen från Gud och hon har himmelens
 nycklar. —
 Bönen är oskulds vän, och den villiga flyger beständigt
 Mellan jorden och skyn, hon är dufvoposten till himlen.

5. sorl Brusen. — stråt Vei. — 6. far farer. — 8. torn Taarne.

Nattvardsbarnen (Nadverbørnene) Confrimanderne. — säll salig. — lugn rolig.
 — öcken Örken. — får o: kan, tør.

Anden, en evighets son, landsflyktig och fjettrad i tiden,
 Rycker på kedjorna jemt och sträfvar som lågorna uppåt.
 Ty än minnes han rörd sin faders boningar många,
 Minnes sitt fädernesland, der det blomstrade friskare blommor,
 Lyste en skönare sol, och han lekte med vingade englar.
 Då blir jorden för liten, för qvaf, och till himmelen hemsjuk
 Längtar den vilsne igen, och andens längtan är andakt,
 Andakt heter hans skönaste stund: dess tunga är bönen.
 Ack! när livvets oändliga tyngd nedfaller uppå oss,
 Trycker till jorden vårt hopp, och inunder jorden, i grafven,
 Väl är det skönt att bedja till Gud, ty de klagande barnen
 Visar han ej från sin dörr, men han tröstar och läker och
 hjälper.
 Skönare är det likväl att bedja, när allting oss väl går,
 Bedja i lyckones dar, ty livvets skönaste lycka
 Ligger på knä för den eviges thron, och med händerna
 knäppta
 Prisar hon, tacksam och rörd, det godas gifvare ensam.

ESAIAS TEGNÉR er født 1782 i Wermland (i Landsbyen Kyrkerud), hvor hans Fader var Præst. Da Faderen døde i knappe Omstændigheder, kom han som 10 Aars Dreng paa en Skriverstue, men vakte Opmærksomhed ved sit ualmindelige Nemme og fik Lov til at tage Deel i Underviisningen i en Familie, hvor en ældre Broder af ham var Huuslærer. Mest arbeidede han paa egen Haand, læste med ringe Hjælpe midler Classikerne, især Homer, indtil han kunde dem udenad, og da han i sit 17de Aar tog Student-Examen i Lund, skal han have kunnet mere Latin og Græsk, end der behøvedes til at tage Magistergraden. Allerede i sit 20de Aar blev han Docent i Æsthetik, senere (1812) Professor i Græsk samt, efter svensk Skik, tillige Præst i et Landsogn. Ved sine Forelæsninger som ved sin aandrige Personlighed vandt han et stort Navn ved Universitetet, og som Digter snart i hele sit Fædreland.

---

anden Aanden. — *fjettra* lænke. — *jemt* bestandig. — *qvaf* qvælm. — *villse* vildfarende. — *igen* tilbage. — *väl* visselig. — *lyckones dar* Lykkens Dage. — *knäppta* foldede. — *ensam* alene (blot).

I yngre Aar kunde han sjælden opleve noget Mærkeligt uden at besyngne det: at skrive Vers faldt ham ligesaa let som at lære. De strænge Studeringer havde siden trængt denne Drift tilbage, men derhos modnet hans digteriske Anlæg. I Lund, hvor han fik en Virksomhed, der tiltalte ham, og et lykkeligt Hjem, blev han i alle Retninger mere meddeelsom, og Digtekunsten, hvis Love og classiske Mønstre han som Lærer fortolkede, blev mere og mere hans personlige Kald. Til de Digte, der grundlagde Tegnér's Berømmelse, høre Krigssangen „för det Skånska landtvärnet“ (1808) og Digtet Svea, som det svenske Akademi stemplede med sin Priisbelønning. En Mangfoldighed af Stemnings- og Tanke digte, deriblandt beundringsværdige Digte i den ellers mislige Afart, som man kunde kalde Taler paa Vers, udkom Tid efter anden i en lang Aarrække. Men næsten alle hans større Digtinger ere fra Tiden kort før og efter hans 40de Aar: „Nattvardsbarnen“, en kirkelig Idyl i Hexametre (1820), Axel, et erotisk Ridderdigt med Emne fra Carl den 12tes Tid (1821), Frithiofs Saga, en oldnordisk Elskovs- og Heltesaga indklædt i sydlandsk Romanceform, ligesom Øhlenschlägers „Helge“, men ved sit langt modernere Tilsnit mere tilgængelig for Nutidens Læsere. Af denne Tegnér's berømteste Digting udkom de første Romancer i et Tidsskrift (Iduna, udg. af „Götiska förbundet“), fuldstændigt udkom den 1825; den er oversat saagodtsom paa alle europæiske Sprog, selv Russisk og Nygræsk, sat i Musik af Forskjellige og mange Gange oplagt. Overhoved har ingen af Sverrigs Digtere tiltalt sine Landsmænd mere end Tegnér: Emnerne, grebne ud af Folkets og Tidens Bevægelser, ere kjækt fremstillede, i klingende Vers; en Rigdom af Billeder og Kjærnesprog give Stilen noget Glandsfuldt og ligesom „elektrisk Gnistrende“, der er ganske eiendommeligt for ham.

I 1824 blev Tegnér kaldet til Biskop i Wexiö; hans sidste Forelæsning, hvori han, efter en Udsigt over Digtekunstens Historie, tog Afsked fra sine Tilhørere, hører til de skønneste Prøver af hans Velalenhed. Embedsforretninger og theologiske Studier gjorde fra nu af hans digteriske Virksomhed ikke liden Afbræk. Derimod blev han mere frugtbar som Taler, i Kirke eller Skole; det er nærmest det ældre, simplere Underviisningssystem, han (i sine „Skol-tal“ f. Ex. i Wexiö Gymnasium) søger at holde i Hævd og Ære.

En af de Leiligheder, hvor han paa eengang fremtraadte som Biskop, Taler og Digter, var ved Magisterpromotionen i Lund 1829. I et ældre Digt („Nore“, 1811) har Tegnér hilset den opvaagnende Tanke om Nordens Forening:

„Den dag skall gry en gång, som Nordens ära kröner
Och enar Asars barn på Asars jord,
Då Geflons ö, med Juels, med Tordensköldars söner,
Som vaktskepp ankrar utför fjällstängd Nord.“

Ved Promotionshandlingen i Lunds Domkirke, hvor Øhlenschläger var tilstede som indbudet Gæst, sluttede Tegnér sin Festtale med Versene til „Skaldernas Adam, den Nordiske sångarekungen,“ og satte Laurbærkrandsen paa hans Hoved:

„Söndringens tid är förbi (och hon borde ej funnits i Andans
Fria, oändliga värld), och beslätade toner, som klinga
Sundet utöfver, förtjusa oss nu, och synnerligt dina.“

Der har aldrig lydt stærkere Echo i Nordens Lande, end Gjenlyden af disse Forsoningsord.

Tegnér levede som Biskop i utrættelig Virksomhed, enten i sit Stift eller i Stockholm, som Medlem af Rigsdagen. Hans sidste Leveaar bleve formærkede deels ved en bitter Stemning mod Tidens Frihedsbevægelser, som han i deres tidligere Ytringer havde hyldet, saa at han nu blev betragtet som Frafalden, deels ved Sygdom, ved gjentagne Anfald af Sindssvaghed. Han døde 1846. Hans Levnet og Personlighed er skildret med Kjærlighed i „Lefnads-teckning“ af Böttiger (som aabner 1ste Bind af Tegnér's saml. Skrifter) og i Geijers Mindetale over ham (Geijers Skrifter I. 2. S. 312). Tegnér's sidste Digt var: „Afsked till min lyra“:

„Farväl, min lyra! Ja, nu är det slut.
Lägg dig och sof, nu ha vi sjungit ut.
För dina toner mina sorger veko,
Som Sauls fordom, och af dem ljöd eko
I månget godt och bättre bröst än mitt.
Men tystna nu! Hvarann vi äro qvitt.“

Jag Svea sjungit, jag har Frithiof sjungit,
Natur och Gud och menskor sjöng jag glad:
Egentligt lefde jag blott, då jag qvad.

Från norr till söder vinden ofta sprungit, —
 Och mången tagg mitt arma hjerta stungit,
 Men mången ros ock läkt mig med sitt blad.
 Jag vet ej rätt, så som min lefnad skridit,
 Om mer jag fröjdats, eller mer jag lidit.“

III. Kunrberg

(født 1804; svensk Digter i Finland).

Sommarnatten.

På den lugna skogs-sjöns vatten
 Satt jag hela Sommarnatten,
 Och för böljans tropp ur båten
 Slängde tanklös ut försåten.
 Men en talltrast sjöng på stranden,
 Att han kunnat mista anden,
 Tills jag halft förtörnad sade:
 Bättre, om din näbb du lade
 Under vingen, och till dagen
 Sparde tonerna och slagen.
 Men den djerfve hördes svara:
 Gosse, låt ditt metspö vara;
 Såg du opp kring land och vatten,
 Kanske sjöng du sjelf om natten.
 Och jag lyfte opp mitt öga,
 Ljus var jorden, ljust det höga,
 Och från himlen, stranden, vågen
 Kom min flicka mig i hågen.
 Och, som fåglen spått i lunden,
 Sjöng jag denna sång på stunden.

tropp Skare. — *försåt* Snare. — *talltrast* Drossel. — *att saa at.* — *metspö*
 Meðestang.

Idyll och Epigramm, 4.

Gossen hann till femton år — och trodde
 Ej ännu, att kärlek fanns i verlden;
 Och han lefde fem år till — och trodde
 Ej ändå, att kärlek fanns i verlden.
 Kom så oförtänkt en bildskön flicka,
 Som på några timmar honom lärde,
 Hvad han under tjugu år ej fattat.

Hvem styrde hit din väg?

Långt bort om fjärdens våg,
 Långt bort om fjällets topp,
 Du ensam dagen såg
 Och växte ensam opp.

Jag saknade ej dig.
 Jag sökte ej din stråt;
 Jag visste ej en stig,
 Som skulle ledt ditåt.

Jag kände ej din far,
 Jag kände ej din mor,
 Jag såg ej, hvar du var,
 Jag såg ej, hvart du for.

Liksom den bäck, der rann,
 För den, som rinner här,
 Vi voro för hvaram,
 Så länge du var der;

Två plantor, mellan dem
 En äng i blomning står;
 Två fåglar, som fått hem
 I skilda lunders snår.

---

hinna naae. — *oförtänkt* uformodet.

1. *bort om* hiinsides. — *fjärd* Fjord (i Finland: smal Indsø). — 2. *sakna* savne. — *stråt* Vei. — *stig* Sti. — *ditåt* didhen. — 3. *hvert* hvorhen. — *der rann* som randt der. — 5. *snår* Tykning.

O, andra nejdens son!
 Hvi flög du dädan, säg?
 O, fågel långt ifrån!
 Hvem styrde hit din väg?

Till hjertat, som var kallt,
 Säg hur du lågor bar. —
 Hur kunde du bli allt
 För den du intet var?

Törnel.

Törne, du min syskonplanta,
 Svept i vinterns is, försmås du,
 Hölj'd af taggar, hatas du.
 Men jag tänker: kommer våren,
 Slår du ut i blad och rosor,
 Och en växt finns ej på jorden,
 Ljuf och älskad såsom du.

O, hur mången törnestängel
 Står ej naken i naturen,
 Som behöfde kärlek blott,
 Blott en solblick af ett hjerta,
 För att kläda sig i rosor
 Och hvart väsens glädje bli.

Den döende.

Den långa natten gått till ända snart:
 Blir icke hvalfvet redan ljust og klart?
 Och får ej träskets snö ett högre sken?
 Var det ej Orrens rop, som hördes re'n?

6. nejd Egn. — dädan derfra.

törne Tjørn. — tagg Torn. — ljuf mild.

1. hvalf o: Himmelhvælving. — träsk Kjær, Sø. — Orre Urhane. — re'n (redan) allerede.

När morgonsolen glöder innan kort,
 Och snön på taket börjar smälta bort,
 Och droppa efter droppa re'n jag ser
 Förbi den öppna gluggen falla ner,

Och syrsan tystnat inne, och jag hör
 Den muntra sparfven qvittra utanför:
 Då hållen mig en annan säng beredd,
 En kärfve halm, på stugans trappa bredd.

Ty jag vill ledas dit, och hvila der,
 Och se, hur skön och glad naturen är,
 Och fröjdas än en gång åt land och sjö,
 Och se'n i våren, der jag lefvat, dö.

Bönen.

Engång, när i fromma, glada samtal,
 Vid sitt middagsbord, den gamle Luther
 Satt som vanligt bland förtrogna vänner,
 Talte en af dessa så med klagan:
 „Svår och ond att lefva i är verlden,
 Full af vanskligh id och jordisk omsorg;
 Intet under derfor, att så mången
 Sökt i klostrens lugn en saknad stillhet.
 Äfven mig de plåga, dessa oljud
 Af en outtröttlig verldslig sträfvan:
 I mitt grannskap bultas, smids och hamras
 Oupphörligt hela dagen genom,
 Och, hur tidigt än jag vaknar, störa
 Dån och hammarslag min morgonandakt.“

---

2. börja begynde. — glugg Luge. — 3. syrsa Faarekylling. — tystnat er bleven taus.

lugn Ro. — äfven ogsaa — oljud U-lyd. — grannskap Nabolag. — bulta banke.

Luther log och sade: „Hvarför störas?
 Tänk långt hellre: jag har sofvit länge;
 Hör min fromme granne, hur han redan
 Hunnit stiga upp och börja bönen;
 Ty en bön, min vän, är flit och arbet.
 Sannerligen, när den svarte smeden
 Vaknar upp och tänker, Gud har gett mig
 Åter dag och krafter att arbeta,
 Och med hurtigt mod begynner smidet,
 Är hans trötta flämtning för vår Herre
 Icke mindre kär än dina suckar,
 Och på himlens portar slår hans slägga
 Kanske starkare än dina böner.“

Torp flickan.

Och solen sjönk, och qvällen kom, den milda sommar-
 qvällen,

Ett sken af mattad purpur gjöts kring bygderna och tjällen,
 Från dagens mödor glad och trött en skara landtmän kom,
 De fyllt sitt värf, de vände nu till sina hyddor om.

De fyllt sitt värf, de gjort sin skörd, en dyrbar skörd
 den gången,

En djerf, fiendtlig krigartrupp var nedgjord eller fången,
 De dragit ut till kamp mot den vid morgonsolens sken,
 När allt i seger ändadt var, då var det afton re'n.

Helt nära fältet, der den stått, den långa, heta striden,
 Vid vägen låg ett litet torp, halft öde dåförtiden,
 På stugans låga trappa satt en flicka tyst och såg,
 Hur skaran kom och drog förbi i fridsamt återtåg.

---

*log loe. — hinna naae. — flämtning Pusten. — slägga Smedehammer.
 Torpflickan Huusmandspigen. — 1. tjäll Telt, Hytte. — möda Möie. — 2.
 skörd Höst. — 3. der der hvor. — återtåg Tilbagetog.*

Hon såg som den, som söker, ser, hvem vet på hvad
 hon tänkte ?

På kinden brann en högre färg, än aftonrodnan skänkte,
 Hon satt så stilla, men så varm, så spanande ändå,
 Att om hon lyssnat, som hon såg, hon hört sitt hjerta slå.

Men truppen gick sin bana fram, och flickan såg den tåga,
 Till hvarje led, till hvarje man hon blickade en fråga,
 En fråga bäfvande och skygg, en fråga utan röst,
 Mer tyst än sucken sjelf, som smög ur hennes fulla bröst.

När hela skaran gått förbi, de första som de sista,
 Då svek den arma flickans lugn, då sågs dess styrka brista,
 Hon gret ej högt, men pannan sjönk mot hennes öppna hand.
 Och stora tårar sköljde ljuft den friska kindens brand.

„Hvad är att gråta? Fatta mod, än står oss hoppet åter,
 O dotter, hör din moders röst, en fåfäng tår du gråter;
 Den, som ditt öga sökte nyss, och nu ej återfann;
 Han lefver än, han tänkt på dig, och derfor lefver han.

Han tänkt på dig, han följt mitt råd att ej gå blindt
 mot faran,

Det var mitt tysta afskedsord, då han drog hän med skaran.
 Af tvång han följde truppen åt, hans håg var ej att slåss:
 Jag vet, han ville icke dö från lifvets fröjd och oss.“

Och flickan såg med bäfvan opp, ur sorgsna drömmar
 vaknad,

Det var som om en aning stört det stilla hjertats saknad,
 Hon dröjde ej, hon såg engång ditåt, der striden brann,
 Och smög på väg och flydde tyst och skymdes och försvann.

---

4. *färg* Farve. — *spana* speide. — *lyssna* lytte. — 5. *tåga* trække forbi. —
led Række (Geled). — *fråga* Spørgsmaal — *skygg* sky — *smygga* snige sig.
 6. *ljuft* mild. — 7. *gråta* græde. — *fåfäng* forgjæves. — 9. *stört* havde for-
 styrret. — *saknad* Savn. — *dröja* töve. — *skymdes* egl. skyggedes.

En stund flöt bort, en stund ännu, det led mot natten redan,
I skyn samm molnet silfverhvitt, men skymning låg dernedan.
„Hon dröjer än, o dotter kom, din oro fåfång är,
I morgon innan solen gryr, är re'n din brudgum här.“

Och dottren kom, med tysta fjät hon nalkades sin moder,
Det blida ögat skymdes nu af inga tårefloder,
Men hennes hand, till helsning räckt, var kall som nattens
vind,
Och hvitare än fästets sky var hennes svala kind.

„Red mig en graf, o moder kär, min lefnadsdag är liden;
Den man, som fick mitt hjertas tro, har flytt med skam ur
striden;
Har tänkt på mig, har tänkt på sig, har följt ert varningsord
Och svikit sina bröders hopp och sina fäders jord.

När skaran kom, och han ej kom, begret jag nyss hans öde,
Jag trodde att han låg som man på fältet bland de döde,
Jag sörjde, men min sorg var ljuf, den var ej bitter då,
Jag velat lefva tusen år att honom sörja få.

O moder, jag har sökt bland lik till sista skymt af dagen,
Men ingen af de slagna bar de kära anletsdragen;
Nu vill jag icke dväljas mer på denna svekets ö,
Han fanns ej bland de döda der, och därför vill jag dö.“

Sven Dufva.

Sven Dufvas fader var sergeant, afdankad, arm och grå,
Var med år åttiåtta re'n och var re'n gammal då;
Nu bodde på sin torfva han och fick sitt bröd af den,
Och hade kring sig nio barn, och yngst bland dem sin Sven.

---

10. *simma* svømme. — *moln* Sky. — *skymning* Skumring. — 11. *nalkas* nærme sig. — *fäste* 3: Himmel (Firmament). — 12. *lida* lide (gaae forbi. — 13. *öde* Skjæbne. — 14. *svek* Svig.

1. 1788, den finske Krig under Gustav den 3die. -- *torfva* Græstörv, Jordlod.

Om gubben haft förstånd, han sjelf, att dela med sig af
 Tillräckligt åt en sådan svärm, det vet man ej utaf;
 Dock visst lär han de äldre gett långt mer än billigt var,
 Ty för den son, som sist blef född, fanns knappt en smula
 kvar.

Sven Dufva växte opp likväl, blef axelbred och stark,
 Slet ondt på åkern som en träl och bröt opp skog och
 mark,
 Var from och glad och villig städs, långt mer än mången
 klok,
 Och kunde fås att göra allt, men gjorde allt på tok.

„I herrans namn, du arma son, hvad skall af dig väl bli?“
 Så talte gubben mången gång allt i sitt bryderi.
 Då denna visa aldrig slöts, brast sonens tålmod,
 Och Sven tog till att tänka sjelf, så godt han det förstod.

När derfor sergeant Dufva kom en vacker dag igen
 Och kuttrade sin gamla ton: „hvad skall du bli, o Sven?“
 Sågs gubben, ovan förr vid svar, bli helt förskräckt och flat,
 När Sven lät upp sin breda näbb, och svarte: „jo, soldat!“

Den åldrige sergeanten log föraktligt dock till slut:
 „Du, slyngel, skulle få gevär och bli soldat, vet hut!“
 „Ja“, mente gossen, „här går allt helt afvigt mig i hand;
 Kanske det mindre konstigt är, att dö för kung och land.“

Den gamle Dufva häpnade och gret helt rörd en tår;
 Och Sven han tog sin säck på rygg och gick till närmsta
 corps.
 Målfyllig var han, frisk och sund, allt annat sågs förbi,
 Och utan prut blef han rekryt vid Dunckers kompani.

2. lär uttrycker en Formodning. — 3. på tok bagvendt. — 5. kuttrade kurrede. — när da. — 6. afvigt bagvendt. — 7 häpnna forbauses. — prut Prutten.

Nu skulle Dufva få sig pli och läras exercis,
 Det var en lust att se derpå, det gick på eget vis.
 Korpralen skrek och skrattade, och skrattade och skrek,
 Men hans rekryt förblef sig lik, vid allvar som vid lek.

Han var visst outtröttelig, om nånsin någon ann,
 Han stampade att marken skalf och gick så svetten rann,
 Men roptes vändning åt ett håll, då slog han bom på bom,
 Tog höger-om och venster-om, men ständigt rakt tvertom.

Gevär på axel lärde han, gevär för fot också,
 Att skyldra, fälla bajonett, allt tycktes han förstå,
 Men roptes: skyldra, fällde han som oftast bajonett,
 Och skreks: gevär för fot, flög hans på axeln lika lätt.

Så blef Sven Dufvas exercis beryktad vidt omkring,
 En hvar, befäl och manskap, log åt detta underting;
 Men han gick trygg sin jemna gång, var tålig som förut
 Och väntade på bättre tid — och så bröt kriget ut.

Nu skulle truppen bryta opp, då blef i fråga ställdt,
 Om Dufva kunde anses klok och tagas med i fält?
 Han lät dem prata, stod helt lugn och redde saken så:
 „Om jag ej får med andra gå, får jag väl ensam gå.“

Gevär och ränsel fick han dock behålla, äfven han,
 Fick vara dräng, der man höll rast, soldat der striden brann;
 Men slåss och passa opp gick allt med samma jemna ståt,
 Och aldrig blef han kallad rädd, blott tokig mellanåt.

På återtåg var Sandels stadd, och Ryssen trängde på,
 Man drog sig undan, steg för steg, längs stranden af en å.
 Ett stycke fram på härens väg gick öfver ån en spång,
 Der stod en liten förpost nu, knappt tjugu man engång.

9. *åt ett håll* til en Side. — *slå bom* egl. om Keglespil. — *rak lige*. —
 10. *skyldra* præsentere. — 11. *underting* Vidunder. — 12. *redde* jevnede. —
 13. *dräng* Tjener. — *ståt* Anstand. — *tokig* tosset. — 14. *återtåg* Tilbagetog.
 — *stadd* stedt. — *undan* bort. — *spång* Spang (Bro af Tømmerstokke).

Som den var sænd i ändamål att bota vägen blott,
 Låg den i ro, se'n det var gjordt, långt skild från hugg
 och skott,
 Tog för sig i en bondgård der allt hvad den kunde få,
 Och lät Sven Dufva passa upp, ty han var med också.

Men plötsligt blef det annat af, ty utför närmsta brant
 I sporrsträck på en löddrig häst kom Sandels' adjutant:
 „Till bryggan, gossar,“ ropte han, „för Guds skull, i gevär!
 Man sport, att en fiendtlig trupp vill öfver elfven der.“

„Och herre,“ talte han till den, som förde folket an,
 „Rif bron, om ni det kan, om ej, så slåss till sista man!
 Armén är såld, om fienden här slipper i vår rygg.
 Ni skall få hjälp, generalen sjelf han ilar hit, var trygg!“

Han flög tillbaka. Men till bron hann truppen knappast ned,
 När högt på andra strandens vall en Rysk pluton sig spred.
 Den vidgades, den tätnade, den lade an, det small;
 Dess allraförsta salfva re'n blef åtta Finnars fall.

Det var ej godt att dröja mer, man svigtade enhvar.
 Ännu en åska, och man såg blott fem kamrater kvar.
 Då lydde alla när det ljud: „gevär i hand, reträtt!“
 Sven Dufva blott tog miste han och fällde bajonett.

Än mer, hans svängning till reträtt gick ock besatt på sned,
 Ty långt ifrån att dra sig bort bröt han på spången ned.
 Der stod han axelbred och styf, helt lugn på gammalt vis,
 Beredd att lära hvem som helst sin bästa exercis.

---

15. bota udbedre. — 16. brant Skrænt. — sporrsträck Gallop. — löddrig skummende. — sport har spurgt (hørt). — 17. ni I. — 18. hinna naac. vall Vold. — smålla knalde. — 19. åska Torden. — taga miste tage feil. 20. på sned skjævt.

Det dröjde heller länge ei, förrn han den visa fick,
 Ty bron sågs fylld med fiender i samma ögonblick,
 De rände på, man efter man, men åt enhvar som kom
 Gafs höger-om och venster-om, så att han damp tvertom.

Att störta denna jätte ned var mer än arm förmått,
 Och ständigt var hans närmsta man hans skygd mot andras
 skott,

Dock djerfware blef fienden, ju mer hans hopp bedrogs;
 Då syntes Sandels med sin flock och såg hur Dufva slogs.

„Bra, bra,“ han ropte, „bra, håll ut, min käckä gosse du,
 Släpp ingen djefvul öfver bron, håll ut en stund ännu!
 Det kan man kalla en soldat, så skall en Finne slåss.
 Fort, gossar, skynden till hans hjälp! Den der har räddat oss.“

Tillintetgjordt fann fienden sitt anfall innan kort,
 Den Ryska truppen vände om och drog sig långsamt bort;
 När allt var lugnt, satt Sandels af och kom till stranden ned
 Och frågte, hvar den mannen fanns, som stod på bron och
 stred.

Man viste på Sven Dufva då. Han hade kämpat ut,
 Han hade kämpat som en man, och striden den var slut;
 Han tycktes hafva laggt sig nu att hvila på sin lek,
 Väl icke mera trygg än förr, men mycket mera blek.

Och Sandels böjde då sig ned och såg den fallne an,
 Det var ej någon obekant, det var en välkänd man,
 Men under hjertat, der han låg, var gräset färgadt rödt,
 Hans bröst var träffadt af ett skott, han hade re'n förblödt.

„Den kulan visste hur den tog, det måste erkändt bli,“
 Så talte Generalen blott, „den visste mer än vi,
 Den lät hans panna bli i frid, ty den var klen och arm,
 Och höll sig till hvad bättre var, hans ädla, tappra barm.“

21. dimpa dumpe, trimle. — 22. skygd Værn. — 24. sätta af staae af. —
 27. tog o: traf.

Och dessa ord de spriddes se'n i hären vidt och bredt,
Och alla tyckte öfverallt att Sandels talat rätt.

„Ty visst var tanken,“ mente man, „hos Dufva knapp till
mått,

Ett dåligt hufvud hade han, men hjertat det var godt.“

Finlands Befolkning hörer for største Delen til den finske (tschudiske) Folkestamme, som iøvrigt strækker sig langt ud over Finlands Grændser, navnlig mod Øst. Den har sit eget Sprog (beslægtet med Lappisk og Magyarisk, men hverken med Russisk eller Svensk) og sin eiendommelige Folkedigtning. I vort Aarhundrede har man været ivrig beflettet paa at fremdrage saavel nyere Folkesange og Stev som Levningerne af mythiske Heltedigte fra Fortiden (Kalevåla). Deres Grundtone er gjerne mørk og klagende: „den finske Harpe,“ hedder det i en af Sangene, „er tømret af onde Dage og Strængene snoede af Sorger“. I denne Folkedigtning, der hverken mangler Storhed eller Ynde, spores en begyndende finsk Cultur, som dog mere synes at tilhøre Fortiden end Fremtiden, og hvis Spirer eller Levninger kun ere at finde hos Landalmuen. Sin europæiske Cultur har Finland faaet fra Sverrig, tilligemed en Deel af sin Befolkning, navnlig i Stæderne og langs med Kysten. Her har den skandinaviske Stamme, tildeels siden sin Indvandring i Norden, boet jevnslids med den finske; under de mange Aarhundreders politiske Forbindelse har den hævdet sin aandelige Overlegenhed og, baade hvad Oplysning og Samfundsorden angaaer, gjort Finland til et Led af Sverrig. Indtil videre høre saagodtsom alle Finlands Forfattere til den svenske Litteratur, blandt dem Runeberg.

JOHAN LUDVIG RUNEBERG er født i Jacobstad, 1804; hans Fader havde været Skibscapitain og levede med Hustru og Børn i knappe Kaar. En Farbroder i Uleåborg tog ham til sig i Barns Sted og her opvoxede han, under Indtrykket af mangehaande Erindringer om Digteren Franzén, siden Biskop i Sverrig, som var barnfødt i Uleåborg og sin Fødebyes Stolthed. Men hans Farbroder døde; han kom atter hjem, og at skaffe ham til at studere var her ingen Midler til. Imidlertid aabnede der sig en Udvei, idet en lille Coloni af Dreng

fra Byen, med en gammel Pige til at holde Huus for dem, flyttede til en Naboby, hvor der var en god Skole; ved Opoftrelser fra Familiens Side kom Runeberg med og gjorde saa god Fremgang, at han allerede under sin Skolegang kunde hjælpe med til sit Underhold ved selv at give Timer. I sit 18de Aar blev han Student ved Åbo Universitet; da dette efter en Ildsvaade blev flyttet til Helsingfors, fortsatte han sine Studeringer her, blev Docent ved Universitetet, deeltog i Stiftelsen og Ledelsen af en høiere Skole og var i nogle Aar Udgiver af en Tidende. 1837 blev han kaldet til Lector ved Gymnasiet i Borgo, hvor hans Fag er græsk Sprog og Litteratur. Her har han i en Række af Aar levet, i lykkelige Familieforhold, hædret ved en Pension af den russiske Regjering og en Ridderorden af den svenske, elsket som Digter og Menneske, forresten i Stilhed og Tilbageholdenhed. Han skal jevnlige gjøre længere Udflugter som Jæger eller Fisker, paa Indsøerne i Finland og i de tause Skove, hvor man vandrer „som paa Bunden af et Hav, i en uafbrudt, eensformig Stilhed, og hører blot, høit over sit Hoved, Vinden suse i Granernes Toppe eller de skyhøie Fyrretræers Kroner“. Forresten er ikke Meget bekjendt enten om hans ydre eller indre Liv; han hører ikke til de subjective Digtere, der synge om sig selv.

Saavidt man kan skjønne, har den Runebergske Digtning saa at sige tre Rødder: i den classiske Oldtid og dens Eiterhøst (hos Voss og Goethe), i den nyere svenske Litteratur (Choræus, Franzén, Tegnér,) og i Folkesangen, navnlig den serviske; den finske synes langt mindre at have paavirket ham end den finske Natur. Men alle saadanne Paavirkninger have kun deres Betydning, naar der er en Digteraand, som ikke blot kan tilegne sig dem, men derved voxe sin egen Væxt. I 1830 fremtraadte Runeberg med en lyrisk Digtsamling, hvori blandt Andet findes en Række Smaadigte, hvis gjennemgaaende Præg er betegnet ved Overskriften: Idyl og Epigram. Det følgende Aar udgav han Heltedigtet: Grafven i Perrho, som vandt det svenske Akademies mindre Priisbelønning; det giver et Billede af Familienlivet hos en finsk Bonde, der, overfaldet af en Trop Kosakker, forbander den fraværende Søn, men seer ham som Hævner døe for sine Brødre; Fremstillingen er simpel, symmetrisk afmaalt, i en Stiit, der i Strengthed stemmer med det tragiske Indhold. Efter dette

Digt fulgte tre større Idyller, i Hexametre, bredt udførte, med Emner af Hverdagslivet i Finland: (Elgskytterne (o: Elsdyrjægerne), som til en fordringsløs Fortælling knytter Skildringer af Almuens Liv om Vinteren, med Gjæster, Tiggere, Bissekræmmere, fremdeles Hanna og Julqvällen, som bevæge sig i andre Kredse af Livet. (Læs f. Ex. Elgsk. 7de Sang, Julqv. 1ste Sang.) Hans næste Arbejde var Nadeschda, en romantisk Digtning, henlagt til Catharina den 2dens Tid, om en livegen Pige og hendes fyrstelige Brudgom, som begge blive haardt prøvede for deres Kjærlighed. I Kung Fjalar, der saavel ved Emnet som ved sin heitidelige, halv ossianske, halv oldnordiske Tone hensætter os i Sagtiden, er Helten en gammel Konge, som troede paa sin egen Kraft, men blev ydmyget. Disse større Digtninger ere i alle rimfrie Vers, forresten i Indklædning som i Stof høist forskjellige indbyrdes.

Foruden en ny Samling mindre Digte har Runeberg endnu udgivet Fänrik Ståls sägner, en Række Romancer om den sidste finske Krig (1808—9). Første Deel udkom 1848; af anden Deel ere enkelte Stykker særskilt udgivne. Ingen af hans Digtninger har allerede ved sit Stof fundet almindeligere Gjenklang, og ingen af dem viser større Mesterskab i Anlæg og Behandling, end disse Romancer om Fänrik Stål, Löjtnant Zidén, Torpflickan, Sven Dufva, Döbeln vid Jutas. Runeberg skal digte meget langsomt; maaskee er det derfor han udmærker sig ved en saa moden Udførelse, en saa sjælden kunstnerisk Beregning af Virkningen indtil de mindste Træk. I alt Fald hører dette til hans umiskjendelige Egenheder. Ligesom han i „Sven Dufva“ lader Sandels sige, at Kuglen „vidste, hvor den traf“, saaledes kunne vi sige om ham selv, at ogsaa han har vidst, hvor han traf, og truffet hvor han vilde.

Om Afgangspræven ved de lærde Skoler.

(Uddrag og Aftryk af en Afhandling „Om vort Examensvæsen“ i Nordisk Universitetstidskrift, 1856. Kjøbenhavn.)

En af de Reformere, som man i England længe har opsat, indtil den endelig under Krigens Vanskeligheder har faaet den offentlige Mening for sig, gaaer ud paa et forsvarligt Examensvæsen som Betingelse for, at Dygtighed og ikke Gunst og Gave kan blive det Afgjørende ved Embedsbesættelser. I Nytaarsbetragtningen over, hvad der er at erindre om Aaret 1855, udhævede engelske Tidskrifter, at der var gjort et Skridt fremad imod Examensvæsenet. Om der et følgende Aar kunde læses i vore Tidskrifter, at der hos os er gjort et Skridt tilbage, vilde vi endda have et betydeligt Forspring i denne Retning.

Eet Gode ved Examiner er, at de, ved at lægge Vægt paa den personlige Duelighed og afgive en Maalestok for den, tjene til at sikkre Grundsætningerne for en fri Concurrence. Et andet Gode, der virker tilbage paa Underviisningen, er, at de fordre en bestemt Tilegnelse af den Kundskab eller Færdighed, der er Prøvens Gjenstand. Meget, som man troer at vide, er igrunnen kun saa vidt lært, at man kan gjenkjende det, hvis man træffer det igjen; men til at gjøre Rede for det ved en Prøve, hører, at man kan gjengive det, fremstille og anvende det som Noget, man fører med sig. Og at vide klar Besked om et Stof, i hvilket Fornuftens Love meer eller mindre synligt ere i Virksomhed, er paa eengang et Middel til at udvide Synskredsen over hele den Sphære, hvor Stoffet hører hjemme, og til

at lære at tænke i de tilsvarende Forestillinger. Forsaavidt man nu til Slutning repeterer det fagviis og stykkeviis Lærte under Eet, faaer man derved et friere Overblik, i Forhold til Prøvens Omfang. Ved en Candidatprøve pleie Fordringerne at gaae ud paa en sikker og færdig Indprentning af Videnskabens staaende Grundtræk i deres Sammenhæng; saaledes fordres ved Afgang fra Skolen den almindelige Dannelses Encyclopædi, ved Afgang fra Universitetet det enkelte Facultets Encyclopædi: den theologiske, juridiske o. s. v. Hvad enten Overgangen skeer til en praktisk Virksomhed eller til fortsat Studering, er det nemlig af Vigtighed at have tilegnet sig et saadant System af faste Orienteringspunkter paa den almindelige eller særlige Dannelses Encemærker. Afseet fra den Enkeltes Tarv, kræver allerede den tilsigtede Sammenligning med Andre, at man ved en Examen nærmest holder sig til disse Videnskabens Almindeligheder, som ligge Alle lige nær: bleve Fordringerne ikke nogenlunde fælleds, vilde det være ulige vanskeligere at sammenligne.

Saaledes er Examensvæsenet med sine fælleds, tilmed bestemte Fordringer en nyttig og fornuftig Indretning. Men naar man gjør formeget af det, naar man betragter Examen enten som et ledende Formaal for Underviisningen eller som en sikker Maalestok for Dygtigheden, kan det blive farligt nok, netop ved de Egenskaber, der give det sin Betydning.

De fælleds, mangesidige Fordringer ere i og for sig berettigede; men de kunne ved Overdrivelse føre til en altfor ligelig Udtynding af Kundskaberne over en stor Overflade, til en Slags videnskabelig Forgyldning, som maaskee er ægte, men meget tynd. Virkelig seer man ogsaa Poly-

historiet udvikle sig Haand i Haand med Examensvæsenet; i Skolen saavel som ved Høiskolens Faculteter skyder det ene Bifag op efter det andet, hvert med sin Haandbog, sin Ledetraad i Tilværelsens Labyrinth, og disse mange Smaa-videnskaber tage Luft og Lys fra de egentlige Hovedfag, som skulde udfolde en bestemt Side af Dannelsen. Den samme Alsidighed, der nivellerer hele Fagmængden, gjør sig ikke mindre gjældende indenfor hvert enkelt Fags Grændser: det er her personlige Individualiteter, den trænger tilbage. Læreren eller Disciplen er maaskee mere oplagt for een Side, eet Parti af Faget end for et andet, og Erfaring siger, at hvad man er bedst oplagt for, det lærer og det meddeler man med størst Udbytte; men fremhæves kan det ikke uden tiltrods for Examenshensyn; thi abstract taget er den ene Side og det ene Parti af Faget hverken mere eller mindre vigtigt end de øvrige. Den næste Egenskab ved Examen, at der stilles bestemte Fordringer, kommer saaledes den første tilhjælp; den bliver en stadig Paamindelse om at være alsidig, det vil sige: ikke at fordybe sig. Men denne Paamindelse lyder fra samme Kant i en ny, ikke mindre tvetydig Mening.

Naar vi nemlig i det Foregaaende have fremhævet Vigtigheden af at vide Noget bestemt, maae vi ligesaa fuldt fremhæve Vigtigheden af at ahne Meget, som man i Ungdomsaarene umulig kan vide. Ved en Examen spørges der om den klare Kundskab og den sikke Færdighed; det, som her skal gjøre sig gjældende, maa være modnet, i Form som i Indhold. Men den letteste og tildeels den eneste Maade, hvorpaa man kan forhjælpe den umodne Alder til den modnes Erkjendelse, er at løbe Problemerne forbi og strax meddele det System af Formler og Kjendsgjæringer,

hvori deres Løsning er given. En saadan Meddelelse er visselig ikke at foragte, naar man holder den indenfor de rette Grændser og ikke vil give den for Andet, end hvad den er: Definitioner og Inddelinger, der læres omtrent som Tal- og Navnerækker, Formler og Greb, der indøves omtrent som mechaniske Færdigheder. Men vilde man indskrænke Underviisningen hertil eller ansee det for Hovedsagen eller altid søge den nærmeste Vei til dette Maal, saa vilde man miskjende Ungdommens Betydning i Aldrenes Række. Foruden det Lidet, der kan modnes ved de første Solstraaler, og det Meget, der maa rækkes i moden Tilstand, som en Frugt, andensteds plukket, er der endnu Mere, der skal nedlægges som Frøkorn til en kommende Væxt. Naar den unge Alder ikke er som en Foraarsbund, svanger og grødefuld, men som en Stubmark i Høstens Tid, hvori er den da forskjellig fra Alderdommen uden i Ustadsighed og Egensindighed? Tillykke vil en noksaa manuductions-mæssig Examensdressur aldrig kunne udelukke de frugtbare Spirer; thi de ligge i Videnskabens Stof, forsaavidt Noget af det meddeles i sin Naturtilstand, og de flyve om i ethvert dannet Samfund og drysse ned ligesom fra Luften. Men den Time, da de skulde udsaaes rigeligst, burde være Underviisningstimen. Og det skeer ogsaa, kun med Tilsidesættelse af Examenshensyn og hvad dermed hænger sammen. Enhver, der har givet Time eller holdt Forelæsning med Liv og Aand, maa have følt, at det Bedste, han gav, vilde vanskelig komme til Anvendelse ved en Examen. Tvertimod kan det blive hans Opgave at forsinke Modningen og dermed forringe Examensdueligheden; saaledes i Skolerne ved Udarbeidelse i Modersmaalet, hvor det jevnlig gjælder om at binde Talentet for gjængse

Meninger og Talemaader, ved at give Anviisning til den langsommere Kunst, at see paa Gjenstanden selv istedenfor paa disse godtkjøbs Billeder af den. Jo yngre Examinanden er, desto skadeligere for hans aandelige Væxt, om Examenstanken bliver den ledende Tanke hos ham eller hans Veiledere. Den er farligst i Aspirantclasser, hvor tilmed Spændingen er stærkest, mindre farlig i de lærde Skoler ved 18 Aars Alderen og atter mindre farlig ved Universitetet. Men overalt kan den føre til Blændværk og Aandløshed.

Er det alvorlig meent, hvad der ofte siges og er let sagt, at man betragter Examen som det Underordnede og Underviisningen som det Overordnede, vil der være Adskiligt at forandre efter denne Betragtning, baade i Skole og Universitet. Indtil videre er det af Vigtighed at faae Examensvæsenet saaledes ordnet, at dets Tilbagevirkning paa Underviisningen kan blive saa nyttig og saa uskadelig som muligt.

Hos os har det indtil for faa Aar siden været Universitetslærernes Hverv at afholde Examiner saavel ved Adgangen til Universitetet (Examen Artium) som ved Afgangen derfra (Embedsexaminer). Skoledisciplene bleve prøvede af Fremmede og Studenterne af deres Lærere; det Omvendte skulde synes naturligere. At vi istedenfor Adgangsprøven ved Universitetet have faaet en Afgangsprøve ved Skolerne selv, er en god Begyndelse til Reform og et vigtigt Skridt fremad, om det end fra først af kun er en Forandring i Sted og Personer. Men det hører til de Forandringer, der virke paa Aanden i den hele Indretning og først lidt efter lidt gribe igjennem.

Bestemmelserne om denne nye Ordning af vort lærde Skolevæsen indeholdes i Ministeriets Bekjendtgjørelse af 13de Mai 1850. De gaae deels ud paa at lade Skolerne fuldføre og afslutte Underviisningen i det fælleds Grundlag af Skolevidenskaber, en Underviisning, som før blev fortsat ind i det første akademiske Aar, deels paa at lade dem selv holde Afgangsprøven, der tillige giver Adkomst til akademisk Borgerret. En Vanskelighed med Hensyn til Underviisningen laae i de mange Realskolefag, der siden Aarhundredets Begyndelse ere optagne i den lærde Skole, hvor de ret have følt sig hjemme og udvidet sig Aar for Aar; denne Vanskelighed har den nye Skolelov ladet ligge, efter at have gjort Massen endnu lidt mangfoldigere. Imidlertid ere Ulemperne ved at være Real- og Latinskole paa eengang i en anden Retning formindskede ved en Deling af Afgangsprøven og en dertil svarende Forandrig i Læreplanen: fire Fag (Geographi og Naturhistorie, Tydsk og Fransk) afsluttes ved Overgangen til øverste Classe, hvor der saaledes bliver bedre Plads for de øvrige Fag (Modersmaalet, Latin og Græsk, Religion og Historie, Arithmetik, Geometri samt Astronomi og Naturlære). At denne Deling ikke blot letter Examensbyrden, men ogsaa fører til et bedre Udbytte i samtlige Fag, maa jeg antage for afgjort. I hvad Omfang de forskjellige Lærefag skulle dyrkes, er nærmere angivet i Loven, dog i det Hele taget kun antydningssviis, i Henhold til den tidligere Praxis. Den virksomste og i grunden meest frisindede Angivelse af Underviisningens Omfang er, saavidt jeg skjønner, nedlagt i Bestemmelsen om en Lavalder, nemlig for Første Deel af Afgangsprøven det fyldte 16de Aar, for Anden Deel det fyldte 18de Aar; Undtagelser ere ikke udelukkede. En

naturlig Følge af, at Skolen selv prøver og dømmer, er, at enhver Discipel, der har fyldt den vedtagne Alder og med Skolens Samtykke tilbragt den bestemte Tid i Classen, har Ret til at indstille sig for at faae sin Modenhed prøvet, men at da Skolen heller ikke har Ansvar for det Offentlige, om han findes umoden. For hvert Fag skal der gives en Character og af samtlige Characterer, efter en foreskreven Beregning, uddrages en Hovedcharacter, som kan udtrykke den høiere eller lavere Modenhedsgrad. Underviisningen bliver nærmest controlleret gennem Afgangsprøven. Til at sikre en forsvarlig Prøve sigte blandt Andet Bestemmelserne om, at der i hvert Fag skal indbydes en Meddommer udenfor Lærernes Kreds, og at de skriftlige Arbejder, over fælleds Opgaver, skulle indsendes til Ministeriet som Bilag til Beretningen om Prøvens Udfald. Foruden de Latinskoler, som det Offentlige underholder, ere visse private Skoler af tilsvarende Omfang bemyndigede til at holde Afgangsprøve med samme Virkning som de offentlige. At der for dem, der som Privatister have søgt Forberedelse hos Manuducteur og ikke ønske at indstille sig ved nogen af de offentlige Skoler, holdes Prøve ved Universitetet, er en Anomali, som indtil videre ikke vil kunne undværes.

Hovedtrækket i hele denne Ordning er, at den lærde Skole ikke længer er en Manuductionsanstalt, hvilket tidligere var dens Stilling. Den stod som en Trappe, hvis sidste Trin endog løb ind i Universitetet, med en Mellemdør, hvortil Universitetet havde Nøglen. Herefter maa Skolen vide, at den er stillet som en Dannelsesanstalt, med al den indvortes og udvortes Selvstændighed, som den kan ønske.

Ved den nye Ordning er det blandt Andet klarere

tænkt og fatteligere udtrykt, at man kan gennemgaae en lærd Skole uden derfor at skulle søge Universitetets Fagskoler, endside gaae Embedsveien. I England er det ikke saa sjældent, at vordende Eiendomsbesiddere, Handelsmænd, Fabrikanter, naar de kunne offre nogle Ungdomsaar paa det almindelige Grundlag for Dannelsen, gennemgaae en lærd Skole og endog et *College* ved Universitetet, hvor Underviisningen, baade efter Indhold og Form, har meest tilfældes med hvad vi kalde Skoleunderviisning. Her i Landet er dette sjældnere, skjøndt Enhver vil kunne nævne Undtagelser. Efter den almindelige Mening er det de lærde Skolers (saavel som Universitetets) Bestemmelse at recrutare Embedsstanden. De have derved faaet et nyt Sæt Modstandere foruden de mange tidligere, der i en Række af Aar have fort Krig imod dem. Med deres egentlige Medbeilere, som skulde synes farligst, de polytechniske Videnskabers Repræsentanter, ville de snart kunne enes: naar Medbeilerne vide, hvad de ville, og ere udrustede til at føre det igjennem, er det hurtig gjort, paa Skolens øverste Trin at faae en høiere Realskole, med Mathematik og Naturvidenskaber som Hovedfag, udskilt og sat ved Siden af Latinskolen, der ved grundig Læsning af Classikerne samler sig i Retning af den historiske, sproglige og litterære Dannelse. Kun er det et vanskeligt Øieblik for de lærde Skoler at skifte og dele indenfor Voldene, saalænge de ere som en beleiret By, der hver Dag hører nye Fjender fnyse og seer sine Venner beredte til at udlevere latinsk Stül, Græsk, her Et og hist et Andet. Saaledes have de lidt vel længe været stedte. De ere angrebne paa Nyttighedens Vegne af Algreen - Ussing, paa Danskhedens Vegne af Grundtvig, paa Selvoplærelsens Vegne af Tscherning og til-

sidst paa Frihedens og Lighedens Vegne som Planteskoler for den tærende Embeds- og Levebrødsstand. Dette sidste Angreb har man nu lettere ved at afvise, end man før har havt. Det er tydeligt nok, om end Mange endnu ikke have lagt Mærke dertil, at de lærde Skoler ikke blot forberede til Universitetet, men selv meddele og afslutte det første Afsnit af en videnskabelig Fordannelse, nyttig for Alle, som have Tid og Evne til at erhverve den.

Mod den nye Ordning og navnlig en saadan Afslutning i Skolerne hører man undertiden indvende fra Universitetets Side — blandt Andet i Norge, hvor Reformen er under Forhandling —, at Studenterne derved komme til at miste deres Rus-Aar. Jeg kan dog ikke see, at denne Indvending rammer hvad den sigter paa. Thi anseer man det for et Gode at have et Rusaar, i hvilket de unge Studenter kunne samles under fælleds Lærere, ved Overgangen fra de adskilte Skoler til de adskilte Faculteter, og hver Enkelt selv samle sig til sit akademiske Fagstudium, og vil man holde dem sammen det første Aar ved Hjælp af en Aarsprøve eller to Halvaarsprøver, som hidtil, saa staaer det i Universitetets Magt at tilveiebringe et saadant Overgangstrin, uden at tage Materialierne af de oplagte Skolefag, hvorved man kun skaber Vanskeligheder og Hindringer for dem, der efter fuldendt Skolegang forlode Studeringerne, men senere ønskede at optage dem igjen. I og for sig synes det naturligt, at det Lys, der hilser den nye Student, ikke er Skolens Aftenskjær, men Universitetets Morgenskjær. I de philosophiske Fælledsfag er der allerede givet et Grundlag, som kunde udvides i Retning af de forskjellige Faggrupper, med en vis Frihed til at vælge efter Lyst og Anlæg. Men vigtigere er det at lægge an paa, at samtlige

Universitetsaar, fra det første til det sidste, faae en Tilsætning af Rusaar: at Studenterne ogsaa efter Overgangen til deres Facultet have videnskabelige Berøringspunkter, som bringe dem sammen i friere Kredse, og at de ogsaa ved Facultetet tænke paa at studere, ved Siden af at læse til Examen.

At Skolen er bleven anderledes stillet til Universitetet med Hensyn til den gjensidige Afgrændsning af deres Læreplan, er af underordnet Vigtighed i Sammenligning med, at den ikke længer skal sende sine Disciple til Afhøring ved Universitetet. Ikke at Universitetslærerne have ladet det mangle paa Duelighed i at prøve eller Billighed i at dømme. Det vil neppe være muligt at sammensætte en paalideligere Examenscommission end den, der har været i Virksomhed ved Examen Artium. Navnlig vilde en Examenscommission af erfarne Skolemænd staae langt tilbage; thi en „erfaren Skolemand“ er gjerne hildet i sin Maade at tage Faget paa, har sine Yndlingsspørgsmaal og er forvænt med at faae dem besvarede. Men Misligheden laae i, at Universitetslærerne ligesom de Skolemænd, der kunde blevet Tale om, vare Fremmede, som for at gjøre Alle lige Skjel havde saameget større Grund til at holde sig til Fagets abstracte Almindeligheder. Læreren vidste, at hans Disciple skulde prøves af en Fremmed, og om han glemte det, saa glemte Disciplene det ikke. Examens naturlige Tilbagevirkning paa Underviisningen gik derfor ud paa, saavidt muligt at holde denne uberørt af Lærerens Personlighed, samle den om de færdige Resultater, slæde den ud over alle Fagets Bestanddele, men da igjen passe, at den ikke tog Kraften fra noget af de andre Fag, der vare særskilt repræsenterede ved Examensbordet. Examen Artium ved Universitetet — med

Alt hvad den har bidraget til en solid Begyndelse, ved i mindre lærelystne Tider at holde Kundskab i Hævd, — er bleven et virksomt Led i Udviklingen af den guldne Klarhed og fattige Alsidighed, som vi have omtalt i de indledende Betragtninger. Fra den lærde Skole, der gjerne tjener til Forbillede, have disse Egenskaber, hyldede af Tidsaanden, trængt sig ind i det hele Skolevæsen og, gennem Forældrenes Ønsker, Lærernes Bestræbelser, Lovgivningens Forskrifter, faact Hævd i den offentlige Mening, under en stadig Vexelvirkning mellem alle disse Drivhjul i Tidens Mølleværk.

Gaae vi noget tilbage i Skolernes Historie, møde vi en Tarvelighed i Underviisningen, som vi neppe kunne fatte og vistnok heller ikke kunne ønske tilbage. I forrige Aarhundrede bestod en Latinskole gjerne af Toaars-Classer; hver Classe havde sin Lærer, som underviste i alle Fag; Fagenes Antal var neppe det halve imod nu. I Sverrig fulgtes det samme System, med en Enelærer for hver Classe, men kun i de lavere „lärdoms-skolor“, medens den høiere Skole, „Gymnasiet“ havde sine Lærerkrafter fordeelte efter Fag. Dette er sikkert en af Grundene til, at det gamle System, skjøndt i det Hele fortrængt, endnu har varme Forsvarere i Sverrig. Thi Indvendingerne imod det: at een Lærer ikke kan være hjemme i alle Fag o. s. v. have især Vægt paa det høiere Underviisningstrin. I en lavere Classe derimod er der noget Sundt i, at Fagfordelingen ikke bliver saa stærkt fremhævet, som naar hvert Fag repræsenteres ved sin forskjellige Lærer, og at Opmærksomheden ikke bliver spredt mellem mange forskjellige Fag. Her gjælde Geijer's Ord (Några anmärkningar om uppfostran och undervisning, 1829): „Lärjungen måste ega en viss mognad före

„mængden af læroæmnene. Så forudsætter i trædet stammen „grenarne, och naturen sørjer tidigast för den förras stadga. „En motsatt teori — men en, åt hvilken skogen skulle le, „om han hade känsla för mensklige dårskaper, — må genast „söka att utveckla grenar utan stam; men det är teorien „— för buskar.“ Hos os er Theorien for Buske bleven den herskende. Tidlig forlanges og opnaaes Kundskaber i mangehaande Fag, og et Middell dertil er Faglærersystemet, der for længe siden er gennemført, fuldstændigere end i noget andet Land. Og foruden at ethvert Fag bliver særskilt dyrket, under Veiledning af en meer eller mindre Fagkyndig, stilles Fordringerne endvidere saaledes, at han i sit Fag, sin Green af Kundskabens Træ, saavidt muligt deler sig ligelig mellem alle dens Qviste. I et Fag som Mathematik, hvor man forfra følger Videnskabens egen Bevægelse, saalangt man kan naae, eller som Sprog- og Forfatterlæsning, hvor man har selve det levende Stof under Behandling, er der for saa vidt ringe Fare for en udpidsket Underviisning. Men i Religion, Historie, Geographi, Naturhistorie, Naturlære saavel som Hjælpefagene Grammatik, Antiquiteter, indenlandsk og udenlandsk Litteraturhistorie o. s. v. er der stor Fare derfor. Her har man disse Haandbøger, Indholdsregistre over de Videnskaber, i hvilke den menneskelige Aand søger at fastholde og klare Tilværelsens Mangfoldighed, men her kun deres Register og Formler: i Verdenshistorien en Samling Telegraphdepecher fra alle Tider og Lande, tilligemed smaa Sætninger af Historiens Philosophi, i Naturhistorien Zoologi, Botanik, Mineralogi, med Classer og Arter, kort alle disse Smaa Videnskaber, „Ologi'er“, som kun en Mr. Gradgrind kan ansee for Kjernen af menneskelig Viden. Det er vel overflødig at gjentage,

at det hører til Skolens Opgave at meddele saadanne Grundrids af de forskjellige Videnskaber og indprente dem fast og varigt, til fremtidig Brug; thi uden disse Skabe med Hylder og Skuffer vilde vi hverken opsamle eller ordne og gemme den Skat af Kundskab om Naturen og Menneskelivet, der ligger paa vor Vei, overalt hvor vi færdes; de høre med til det aandelige Udstyr. Men foruden at indprente Videnskabernes Grundrids skal man saa godt, som muligt forklare og anskueliggjøre dem ved Underviisning; derfor maae de være langt kortere, end de pleie at være. Og gjælder det om at vække Sands for Videnskaben og Kjærlighed til den, maa man søge til Stoffet, til Kilderne. Den videnskabelige Sands vækkes „ikke ved sammentrængte naturhistoriske, verdenshistoriske, grammatikalske, litteraturhistoriske Haandbøger, heller ikke ved en flygtig Gliden hen over Stoffet, med ved en fortrolig Omgang med enkelte Dele af det, da det hele er uoverkommeligt, kort sagt: ad den umiddelbare Iagttagelses og Tilegnelses langsomme Vei. Det er hertil der i alle Fag maa skaffes Tid, ved at indskrænke istedenfor stadig at udvide de haandbogs-mæssige Grundrids og Oversigter, hvilke, tilbørlig forkortede, selv ville blive des varigere indprentede og saaledes kunne opfylde deres egentlige Bestemmelse“. (Om Underv. i dansk Litteratur, 1853.)

Hvorledes Underviisningen kan tillempes efter disse Grundsætninger, ved næst de lærde Udtog og de aandige Extracter at optage Dele af Stoffet i dets Oprindelighed, har jeg søgt at oplyse i forskjellige Skoleprogrammer, som nærmere udføre en Betragtning, der blev fremkaldt netop i Modsætning til vor nye Skolelovs Forløber, den „provisoriske Underviisningsplan“ af 1845. Loven

viser ikke denne Vei; men det gjør den muligt at følge den, ved sin Grundbestemmelse, at Skolerne selv holde Afgangsprøven. Thi dermed ere de væsentlige Hindringer ryddede tilside: det bliver hver Skoles Betyrer og Lærere, som efter de raadende Anskuelser og de givne Lærerkrafter, indenfor de i Loven foreskrevne Grændser, nøiere bestemme Underviisningens Omfang og Retning saavel som Fordringerne ved den endelige Afgangsprøve; Disciplene ere fritagne for at tænke paa en fremmed Examinators formodede Fordringer og kunne med Tillid følge Lærerens Underviisning, saalænge de blot mærke, at han lærer dem Nøget; og udenfra kan Skolen ikke længer betragtes som en Anstalt, der skal forhjælpe dem til de bedst mulige Examenscharacterer. Vistnok kræver denne som enhver anden Reform i Skolens Indre, at den offentlige Mening til en vis Grad er vunden for den eller dog oplyst om, hvad der tilsigtes, og det skeer ikke med eet Slag; der kan desuden være en Mangel paa Lærerkrafter eller paa Underviisningsmidler, som først lidt efter lidt lader sig afhjælpe. Men alt dette kan kun forhale, ikke forhindre Skolens friere Udvikling. Og selv Langsomheden er i og for sig ikke at frygte: de pludselige Forbedringer i Skolevæsenet, som tage sig saasomt ud i en Afstand, volde gjerne Forvirring i den Slægt, hvor de først staae deres Prøve.

En Omstændighed ved Examen Artium, der i høi Grad forstærkede Virkningen af, at det var fælleds, fremmede Examinatorer, som bestemte de i Loven kort angivne Examensfordringers Omfang og Beskaffenhed, under Veiledning af, hvad Skolerne havde at byde, var Charactervæsenet. De forskjellige Skoler sendte deres Disciple til Universitetet for at prøves; Sammenligningen viste, at de

havde saa mange Laud'er og saa mange Haud'er, undtagelsesviis nogle Non'er eller nogle Indkaldte, og deraf afhæng nu Skolens saavel som Disciplens gode Navn og Rygte og dens Agtelse for sig selv. Den nye Lov har forsøgt at flytte dette Sammenligningssystem over paa Skolernes Afgangsprøve, kun med nogle Forandringer, der svare til Lovens polyhistoriske Præg. Navnlige beregnes Hovedcharacteren efter den Grundsætning, at alle Fagcharacterer gjælde ligemeget, det vil sige: intet Fag skal ansees som Hovedfag, og at Characterernes Værdi aftager fra oven nedad efter en geometrisk Progression (saa at Forskjellen mellem de to ringeste Characterer bliver 16 Gange saa stor som mellem de to bedste); dette vil sige, at det kommer ulige mindre an paa udmærket Dygtighed i enkelte Retninger end paa jevn Dygtighed i alle. Dog maa bemærkes, at de antydede Forklaringsgrunde beroe paa en Gisning, da det aldrig er lykkedes at see noget Forsvar for den nye Beregningsmaade, uagtet den er angreben med Grunde. Hvad her nærmest vedkommer os, er, at det hele Charactervæsen ved Prøvens Flytning har tabt sin forrige Betydning; indtil man fra alle Side er sig dette bevidst, kan den forordnede fælleds Beregnings- og Betegningsmaade kun tjene til at vildlede Publikum. Selv nu, saa kort efter Examen Artiums Ophævelse, maae Fordringerne altid være noget afvigende i de forskjellige Skoler, og de ville blive det mere med hvert Aar; fremdeles er Prøvelsen af ulige Beskaffenhed; der er endvidere hvert Sted forskjellige Dommere; hvor man kun har et Par Candidater at sammenligne, bliver Maalestocken saameget usikkerere. En Følge deraf er, at de endelige Hovedcharacterer, „Første Character med Udmærkelse, Første, Anden, Tredie Character“ vel kunne være

meget oplysende for den, der kjender den enkelte Skole, og vigtige for Skolen selv, som Udtryk for, hvad den forstaaer ved Udmærket eller Maadeligt, men aldeles ubrugelige til derpaa at bygge en Sammenligning inellem Skolerne indbyrdes eller imellem Studenterne fra de forskjellige Skoler, og i denne Henseende, som sagt, vildledende ved et falsk Skin af Overeensstemmelse. Universitetet kan ikke uddele sine Stipendier derefter eller Forældrene sætte deres Børn i Skole. Men de ville heller ikke ønske disse Bequemligheder tilbage, naar de betænke den Materialisme, der maatte følge af de lærde Skolers aarlige Dyst om Charactererne. Et Sammenligningsmiddel som det, vi i Danmark og Norge en Tidlang have havt i Examen Artium, vil man neppe finde Sidestykket til i noget Land eller nogen Tid; de franske saakaldte „almindelige Concurser“ kunne slet ikke komme i Betragtning, da de faa Skoler, der deeltage, kun stille nogle udsøgte Disciple og disse kun til skriftlig Prøve. Hos os var det en almindelig Concurser, gennemført paa alle Fag og paa alle Disciple; den kunde ikke, som ved det militære Aspirantvæsen, undskyldes med, at den gjaldt et Gode, som man udelukker en Anden fra ved selv at opnaae det; alligevel var den gennemført og opfyldte Disciple, Lærere, Forældre med meer eller mindre bevidste Examens-tanker. Ved Ophævelsen af Examen Artium er Concurser-Systemet, for de lærde Skolers Vedkommende, faldet sammen, men dermed tillige den hele Grundbetragtning af Skolen, ikke som et Drivhuus, endsige en Frugthave, men som et Forraadskammer for tørrede Kundskaber og henkogte Meninger; thi under denne Form kan Underviisningen bedst gjøre sit Udbytte gjældende ved en fagdeelt Examen. At den under denne Form ogsaa bibringer

de Unge en skuffende Forestilling om at være færdige med deres Problemer, gjør kun Slægten gold og gammelklog. Der vil herefter blive lagt mindre Vægt paa Underviisningens synlige Frugter; at der bliver lagt saameget mere Vægt paa en frugtbar Underviisning, maa være alle de Vedkommendes fælleds Bestræbelse.

Universitetet spørger kun om Moden eller Ikkemoden; men forsaavidt det indrømmer akademisk Borgerret, med Adgang til at høre Forelæsninger og tage Examen, kan det ikke opgive sit Krav paa en dertil svarende Modenhed og Almeendannelse. Den bedste Garanti herfor er for de Skolesøgendes (ikke for Privatisters) Vedkommende givet middelbart, i Lovens Forskrift om en Lavalder for Afgangen; derefter vil nemlig enhver Skole ordne sine fremskridende Classer, ligesom hidtil, og at den paa ethvert Trin gjør Tiden saa frugtbar som muligt, er en Betingelse for, at den kan faae Disciplene med sig, vinde Tillid i den almindelige Mening og bestaae som Skole. Et ikke uvæsentligt Eenheds- og Tilsynsmiddel har det Offentlige sikkret sig gennem den skriftlige Prøve, idet der i Modersmaalet, Latin og Matematik (desuden i Tydsk) udføres skriftlige Arbejder efter fælleds Opgaver, som Ministeriet forelægger, og Udarbejdelserne, rettede og bedømte af Skolen selv, indsendes til Oplysning om Beskaffenheden af dens Underviisning og dens Fordringer. Til personlig at føre Overtilsyn med de lærde Skoler og deres Afgangsprøve er der beskikket en Underviisningsinspecteur, for Tiden en af vore ypperste Videnskabsmænd, hvis Indsigt og Frisindethed i høi Grad har lettet Overgangen fra det Gamle til det Nye. Saaledes er der paa forskjellige Maader sat Skranke for mulige Misbrug. Den forestaaende Udvikling er ikke vanskelig at

forudsee. Den Eensformighed i vort lærde Skolevæsen, der var en Følge af Examen Artium og endnu vil holde sig i nogen Tid som en Eftervirkning deraf, maa lidt efter lidt aftage, eftersom Skolerne udvikle sig under Forhold, der opfordre til at tænke mere paa Underviisningen og mindre paa Examen. Men denne Eensformighed var, som i alle aandelige Ting, kun Tegn paa et udvortes Tryk, der havde kuert den sunde Udvikling indenfra. Maaskee vil Forholdet danne sig saaledes, at der i næste Aarhundrede bliver Trang til større Eenhed, ligesom nu til større Frihed. En saadan Brydning mellem de modsatte Bevægelser, i omvendt Retning af den danske, er for Tiden at spore i det svenske Skolevæsen, skjøndt Stemningen endnu synes deelt. Men i Sverrig havde ogsaa Skolerne, afgrændsede efter Stift og under Biskoppens Ledelse, fra umindelige Tider savnet de Eenhedsmidler, som vi ikke have bortgivet ved Reformen: fælleds Bestyrelse af Skolevæsenet, fri Omflytning af Lærerkæfterne, stadige Aarsberetninger fra Skole til Skole, foruden Alt hvad vi have fælleds ved Afgangsprøven selv. I Norge er Spørgsmaalet om Examen Artium et af Dagens Spørgsmaal. Jeg har deri fundet en ny Tilskyndelse til at udtale min Overbeviisning om det Gode, vi have opnaaet ved en Forandring, der hos os selv endnu er saa ny og, som al Frihed, farlig, naar den misforstaaes, og unyttig, naar den ikke paaskjønnes i Ord og i Gjerning.

(Det næste Afsnit, om „Universitets Embedsexaminer“, berører kun leilighedsviis Skolens Forhold.)

Skoleefterretninger.

Juli 1856.

Efter den nye Ordning af Realunderviisningen blev i 1ste Realclassen Naturhistorie, der hidtil afløstes af Naturlære, nu optaget ved Siden af dette Fag. Fra næste Aar, da Classen vil have gennemgaaet sit toaarige Cursus efter den nye Plan, agtes der aarlig afholdt en fuldstændig Real-Afgangsprøve, i Henhold til Bekjendtgjørelse fra Cultusministeriet af 18de September 1855.

I Fortsættelse af Lærermøderne angaaende Skolens Underviisningsplan (s. forrige Aars Program) holdtes i October Møde af Lærerne i de nyere Sprog. Før Juleferien blev der holdt Halvaarsprøve i de høiere studerende og Realclasser. Afgangsclassen med sine to sideordnede Afdelinger blev, som sædvanlig, fra 1ste April deelt efter Ældre og Yngre.

I Anledning af, at jeg havde været Lærer ved Skolen i 25 Aar, blev der d. 9de Mai bragt mig en Hilsen i Skolegaarden, med Sang og Tale, og som Mindegave et Album med Portræt af en eller flere af Skolens tidligere Disciple fra hvert Aar siden 1831, og af en Discipel fra hver af Classerne i dette Skoleaar. Om Middagen var jeg indbudet af Lærerne og fordums Disciple til et Festmaaltid. De Mange, der saa smukt og kjærligt have erindret min Virksomhed i deres Kreds og udtrykt mig deres Hengivenhed, Tillid, Overbærenhed, bringer jeg min Tak for denne uforglemmelige Dag.

Skolens Bogsamling er siden 1846, da der udkom en trykt Fortegnelse over den (jfr. Oplysningerne i Program f. 1846, S. 32—39), stadig bleven forøget, ligesom ogsaa det, der ved hyppigt Udlaan blev ubrugeligt, efterhaanden er anskaffet paany. Ved Forøgelsen have vi blandt Andet søgt at afhjælpe den tidligere Mangel paa passende Læsning for Skolens yngste Disciple og paa Hjælpebidler ved den naturhistoriske Underviisning (navnlig naturh. Billedværker). Foruden med danske og tydske Skrifter er Bogsamlingen ogsaa forholdsviis bleven forsynet med svenske (Geijer, Tegnér, Atterbom, Runeberg), engelske (W. Scott, James, Bulwer, Marryat) og franske (Scribe osv. samt en Deel populære Smaaskrifter af blandet Indhold); at der i Sprogtimerne jevnlig fordres Noget opgivet som cursorisk Læsning, med frit Valg, gjør det ønskeligt, at Discipulbibliotheket er forsynet i denne Retning og sætter tillige Bøgerne i Omløb. Skolens Bogsamling tæller ialt noget over 3000 Bind; Forøgelsen (siden 1846) andrager 498 Bind (nemlig: *A*, Fabler, Eventyr og Folkebøger, underholdende Børneskrifter, forøget med 54 Bind; *B*, Digte, Skuespil, samlede Digtværker, med 106 Bind; *C*, Romaner, Noveller, Fortællinger, med 140 Bind; *D*, Historie, Oldtidsvidenskab og Mythologi, med 98 Bind; *E*, Geographi og Reisebeskrivelser, med 23 Bind; *F*, Naturhistorie, Naturlære, med 30 Bind; *G*, Ethik, Rhetorik og Litterærhistorie, med 47 Bind). Bibliothekaren, Hr. Cand. H. Søbørg, har udarbejdet et Tillæg til Fortegnelsen, som nylig er trykt, til Veiledning for Laanerne; ligesom Hovedfortegnelsen giver dette Tillæg de fornødne Vink om Skrifternes Indhold, i større Værker om Indholdet af de enkelte Bind, og fremhæver særlig adskillige af de læseværdigste Skrifter.

Til Afgangsprøven i Juni og Juli d. A. indstillede sig, til 1ste Deel de 13 Disciple af Overgangsslassen, til 2den Deel de 17 ældre Disciple af Afgangsslassen. Da Underviisningsinspecteuren iaar agtede at overvære Prøven, før sin Afreise til udenbyes Skoler, blev den ansat saa tidlig, at den nu, i Begyndelsen af Juli, er afsluttet. Udfaldet er, at de 17, der indstillede sig til sidste Deel, have bestaaet Prøven: 3 med Udmærkelse, 7 med Første Character, 5 med Anden Character, 2 med Tredie Character; det Nærmere skal blive meddeelt i næste Aars Program. Om Afgangsprøven i 1855 s. n.

Statistiske Meddelelser.

I Juni og Juli Maaned 1855 afholdtes 2den Deel af Afgangsprøven for Studerende: skriftlig (Latinsk Stil, Latinsk Oversættelse, Udarbeidelse i Modersmaalet, arithmetisk og geometrisk Udarbeidelse) d. 23de, 25de og 26de Juni; mundtlig Dagene fra d. 26de Juni til d. 7de Juli i Latin (Philol. cand. R. Møller og Prof. M. Hammerich; Meddommere: Prof. Dorph, indbudt, og Stud. philol. J. C. L. Dahlenborg); Græsk (Overlærer C. Berg; Prof. Dorph, Philol. Cand. R. Møller); Historie (Cand. theol. A. Ingerslev; Prof. Allen, Cand. phil. C. Plesner); Religion (Cand. theol. R. Frimodt; Provst Pram Gad, Cand. theol. H. Petersen); Arithmetik og Geometri (Cand. phil. K. H. Schow; Cand. magist. Dahl, Stud. theol. J. A. Trane); Naturlære (Cand. polyt. L. Friis; Cand. polyt. Th. Segelcke, Stud. med. D. Bølling). — Udarbeidelserne i Modersmaalet bedømtes af Prof. M. Hammerich, Licent. C. Rothe og Cand. theol. A. Ingerslev; de latinske Stile og Oversættelser af Philol. Cand. R. Møller, Prof. Dorph og Stud. philol. Dahlenborg.

Til Prøven indstillede sig de 14 Disciple af Afgangsclassens ældre Hold; af disse forlod En Prøven; de Øvrige vare:

Boye, Vilhelm, en Søn af afd. Pastor Boye til Garnisons Menighed; indkom i Skolen April 1848.

Heckscher, Julius, en Søn af Hr. Skomagermester Heckscher her i Staden; indkom i Skolen August 1849.

Holm, Christian, en Søn af Hr. Grosserer C. Holm her i Staden; indkom i Skolen November 1846.

Holsøe, Peter, en Søn af Hr. Pastor Holsøe til Frederiksberg; indkom i Skolen August 1849.

Jacobson, Sigismund, en Søn af Hr. Grosserer D. Jacobson her i Staden; indkom i Skolen August 1848.

Kierschou, Hjalmar, en Søn af Hr. Landskabsmaler Kierschou her i Staden; indkom i Skolen August 1846.

Krarup, Christian, en Søn af afd. Pastor Krarup i Kongsted; indkom i Skolen October 1843.

Lychegaard, Hans, en Søn af Hr. Particulier Lychegaard her i Staden; indkom i Skolen Mai 1847.

Otto, Vilhelm, en Søn af Hr. Conditor Otto her i Staden; indkom i Skolen August 1843.

Petersen, Angelo, en Søn af afd. Incassator Petersen her i Staden; indkom i Skolen Februar 1844.

Philipsen, Edvard, en Søn af Hr. Silke- og Klædehandler Philipsen her i Staden; indkom i Skolen August 1848.

Schmidth, Corvinus, en Søn af afd. Mag. Schmidth, Præst i Borbjerg ved Holstebro; indkom i Skolen November 1847.

Stampe, Carl, en Søn af Hr. Geheime-Legationsraad Stampe her i Staden; indkom i Skolen August 1847.

De havde Alle bestaaet første Deel af Prøven i 1853, med Undtagelse af Lychegaard, som paa Grund af Sygdomsforfald først bestod denne Deel af Prøven i 1854.

Udfaldet vil sees af efterfølgende Liste:

	1ste Deel.				2den Deel.									Hovedcharacter.
	Tydk.	Fransk.	Geographi.	Naturhistorie.	Udarb. i Modersmaalet.	Latin skriftl.	Latin mundtl.	Græsk.	Historie.	Religion.	Arithmetik.	Geometri.	Naturalare.	
Boye, Vilhelm	g.	mg.	mg.	g.	mg.	tg.	mg.	g.	mg.	mg.	tg.	tg.	g.	<i>Anden Character.</i>
Heckscher, Julius	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	—	tg.	tg.	tg.	<i>Anden Character.</i>
Holm, Christian	mg.	mg.	g.	ug.	mg.	mg.	g.	g.	mdl.	g.	g.	tg.	tg.	<i>Anden Character.</i>
Holsøe, Peter	mg.	g.	mg.	ug.	g.	mdl.	g.	g.	g.	mg.	g.	g.	mg.	<i>Anden Character.</i>
Jacobson, Sigismund	ug.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	—	mg.	mg.	mg.	<i>Første Character.</i>
Kierschou, Hjalmar	mg.	g.	ug.	ug.	mg.	tg.	mg.	g.	g.	g.	g.	g.	mg.	<i>Anden Character.</i>
Krarup, Christian	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	g.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.×	ug.×	ug.	<i>Første Character.</i> <i>med Udmerkelse.</i>
Lychegaard, Hans	mg.	g.	ug.	ug.	g.	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	<i>Første Character.</i>
Otto, Vilhelm	mg.	g.	g.	g.	g.	g.	mg.	g.	tg.	g.	mg.	mg.	ug.	<i>Anden Character.</i>
Petersen, Angelo	g.	g.	g.	g.	g.	g.	mg.	tg.	g.	g.	tg.	tg.	mg.	<i>Anden Charac'eer.</i>
Philipsen, Edvard	ug.	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	ug.	ug.	ug.	g.	mg.	<i>Første Character.</i>
Schmidth, Corvinus	g.	g.	ug.	mg.	mg.	mdl.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	<i>Anden Character.</i>
Stampe, Carl	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	mg.	ug.	g.	g.	mg.	mdl.	tg.	mdl.	<i>Anden Character.</i>

1ste Deel af Afgangsprøven afholdtes: skriftlig (i Tydsk Stil) d. 23de Juni; mundtlig d. 26de og 27de Juni: i Tydsk (Cand. theol. H. Petersen; Cand. theol. C. Hostrup, Cand. phil. K. H. Schow); Fransk (Cand. phil. O. C. Borch; Prof. V. Bjerring, Dr. G. Fistaine); Geographi (Cand. theol. A. Ingerslev; Bibliothecar Gundorph, Cand. phil. C. Plesner); Naturhistorie (Stud. med. D. Bølling; Prof. Steenstrup, Cand. phil. L. Jørgensen).

Foruden Overgangsassens 18 Disciple indstillede sig 3 af Afgangssclassen, nemlig Dahl, Holm og Pedersen, som havde bestaaet Prøven det foregaaende Aar, men paa Ansøgning med særlig Tilladelse af Cultusministeriet stededes til Omprøve. — Udfaldet var følgende:

	Tydsk.	Fransk.	Geographi.	Naturhistorie.
Bech, Johan	tg.	g.	g.	mdl.
Bloch, Jørgen	g.	g.	ug.	ug.
Dahl, Villiam	g.	mg.	mg.	mdl.
Guldencrone, Emil . .	ug.	ug.	ug.	ug.
Hall, Oluf	ug.	mg.	mg.	mg.
Hansen, Valdemar . .	g.	mg.	ug.	ug.
Hertzsprung, Severin	ug.	mg.	mg.	ug.
Holm, Villiam	g.	ug.	g.	tg.
Hørring, Arthur . . .	mg.	mg.	ug.	ug.×
Krarup, Sophus . . .	mg.	mg.	ug.	ug.
Larsen, Frederik . . .	g.	g.	mg.	g.
Lunding, Carl	g.	mg.	mg.	ug.
Lunding, Mathias . . .	mg.	g.	ug.	mg.
Mathiesen, Haagen . .	ug.	ug.×	g.	ug.
Meyer, Alfred	ug.	ug.	ug.	mg.
Paulsen, Harald	mg.	mg.	ug.	ug.
Pedersen, Christian . .	mg.	ug.	mg.	g.
Petersen, Johan	mg.	mg.	mg.	mg.
Raaschou, Peter	mg.	g.	mg.	tg.
Schjellerup, Carl	mg.	mg.	mg.	g.
Schlick, Villiam	g.	g.	tg.	mg.

Til Modenhedsprøven for Skolens Realafdeling (For dringer og Characterberegning s. Program f. 1851, S. 22 ff.) indstillede sig 1855 de 8 Disciple af 1ste Realclasse, nemlig:

Berggreen, Frederik, en Søn af Hr. Bibliothecar Berggreen her i Staden; indkom i Skolen December 1850.

Carstensen, Frederik, en Søn af Hr. Brygger Carstensen her i Staden; indkom i Skolen August 1846.

Engholm, Carl, en Søn af Hr. Kjøbmand Engholm her i Staden; indkom i Skolen Marts 1847.

Heering, Peter, en Søn af Hr. Grosserer Heering her i Staden; indkom i Skolen August 1846.

Heinricy, Victor, en Søn af Hr. Bager Heinricy her i Staden; indkom i Skolen August 1847.

Jensen, Jens, en Søn af Hr. Exam. jur. Jensen i Hjerring; indkom i Skolen September 1854.

Krarup, Carl, en Søn af Hr. Silke- og Klædehandler Krarup her i Staden; indkom i Skolen August 1847.

Rousing, Christian, en Søn af afd. Forvalter Rousing ved den grønlandske Handel; indkom i Skolen Januar 1847.

Udfaldet af Prøven var følgende:

	Modersm.	Tydsk.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geographi.	Mathematik.	Regning.	Naturlære.	Tegning.	Skrivning.	Hovedcharacter.
Bergreen, Frederik	mg.	g.	mg.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	<i>Første Character.</i>
Carstensen, Frederik	g.	g.	mg.	mg.	ug.	mg.	tg.	tg.	tg.	g.	ug.	<i>Anden Character.</i>
Engholm, Carl	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	ug.	ug.	ug.	ug.	g.	g.	<i>Første Character.</i>
Heering, Peter	g.	tg.	g.	g.	mg.	mg.	mdl.	tg.	g.	g.	mg.	<i>Tredie Character.</i>
Heinricy, Victor	g.	tg.	tg.	g.	g.	g.	tg.	mdl.	mg.	mg.	mg.	<i>Tredie Character.</i>
Jensen, Jens	ug.	mg.	mg.	ug.	mg.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	g.	<i>Første Character.</i>
Krarup, Carl	mg.	g.	mg.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	mg.	g.	g.	<i>Første Character.</i>
Rousing, Christian	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	mg.	ug.	ug.	<i>Første Character.</i>

Skolens Disciple ere (sidst i Juni d. A.) 226 (ifjor 234).

De ere fordeelte i følgende 14 (tildeels 16) Classer:

Afgangssclasser	A med 17 Disciple	} *)
—	B — 17 —	
Overgangsclassen	— 13 —	
3die studerende Classe	— 18 —	
4de — —	— 14 —	
5te — —	— 18 —	
1ste Realclasser	— 9 —	
2den —	— 10 —	
1ste Fælledsclasser	A — 13 —	} **)
— —	B — 11 —	
2den —	A — 13 —	} **)
— —	B — 15 —	
1ste Underclasser	— 20 —	
2den —	— 19 —	
3die —	— 10 —	
Forberedelsesclassen	— 9 —	

I efterstaaende Liste over Lærefagenes Fordeling er Hovedsummen af Timerne i hvert Fag ikke allevegne lig Summen af de for de enkelte Classer anførte Timer, da den tillige maa beregnes efter den meer eller mindre adskilte Underviisning i de deelte Classer, for at det virkelige Timeantal kan blive angivet.

*) Sideordnede, men fuldstændig adskilte.

**) I visse Timer forenede.

Lærefagenes nuværende Fordeling.

Høiere Classer.	Afg. A og B	Ovg.	III.	IV.	V.	1 R.	2 R.	Timer ialt.
Latin	8	7	8	8	9	..	..	48
Græsk	5	4	5	4	..	..	..	23
Dansk	2	2	2	2	3	3	3	19
Tydsks	..	4	2	2	2	3	3	16
Fransk	..	3	2	2	2	3	3	15
Engelsk	..	..	..	..	..	3	3	6
Religion og Bibelhistorie ..	2	2	2	2	2	2	2	16
Historie	3	2	3	2	3	2	2	20
Geographi	..	3	2	2	2	2	2	13
Mathematik og Regning	5	4	5	4	3	7	7	40
Naturhistorie	..	3	2	2	2	2	2	13
Naturlære	2	..	..	..	..	2	..	6
Tegning	..	..	..	..	..	2	2	4
Skrivning	..	..	..	..	2	2	2	6
Gymnastik og Svømning	1	..	..	2	2	1	2	11
	28	34	33	32	32	34	33	256

Lavere Classer.	1 Fælledscl. a og b	2 Fælledscl. a og b	1 Underel.	2 Underel.	3 Underel.	Forb.	Timer ialt.
Dansk	3	3	6	8	8	9	34
Latin	6	..	..	..	..	..	6
Tydsks	2	5	3	3	..	..	15
Fransk	3	3	3	..	..	..	12
Engelsk	2	3	..	..	..	..	6
Religion og Bibelhistorie	2	2	2	2	3	..	12
Historie	2	2	..	..	..	..	4
Geographi	2	2	2	2	3	..	12
Mathematik og Regning	3	3	4	4	5	6	24
Naturhistorie	6	2	2	2	..	..	10
Musiklære og Sang	2	2	1	1	2	2	7
Tegning	1	2	2	2	2	..	12
Skrivning	0	2	2	2	2	..	12
Skrivning	2	2	3	4	5	5	17
Gymnastik og Svømning	2	2	2	2	2	2	10
	32	33	30	30	30	24	181

Skolens Lærere.

- M. Hammerich, Prof., Cand. theol. og Dr. phil., Lærer i Latin i næstøverste Classe 1831 og 34, Forstander for Skolen siden 12te Decbr. 1842; læser Dansk i Afgangssclasse A og B og i 1ste Realclassen (siden Aug. 1841 og April 1844), Latin i Afgangssclassen (siden Decbr. 1842) og tysk Litteratur i Overgangssclassen; 12 Timer ugentlig.
- Hr. N. U. Krossing, Cand. phil., Cantor i Citadellet, Lærer siden 1ste Octbr. 1828; Dansk i 5te studer. Cl., 2den Realclassen, 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl. A og B, 1ste og 2den Underclassen; 28 Timer.
- Hr. O. C. Borch, Cand. phil., Lærer siden Aug. 1830; Fransk i alle Classer; 27 Timer.
- Hr. Leopold H. S. Jørgensen, Cand. phil., Lærer siden Marts 1832; Naturhistorie i 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl. A og B, 1ste og 2den Undercl., Geographi i 2den Fælledscl. A og B, 1ste, 2den og 3die Undercl., Tegning i 3die Undercl.; 22 Timer.
- Hr. J. H. C. Scheer, Dbm., Lærer siden Septbr. 1833; Gymnastik og Svømning; 22 Timer.
- Hr. Frederik D. Jørgensen, Cand. theol., Lærer siden Mai 1835; Skrivning i 1ste og 2den Realcl., 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl. A og B, 1ste, 2den og 3die Undercl. samt Forberedelsesclassen, Tegning i 1ste Fælledscl. (Realafdelingen); 24 Timer.
- Hr. Hans P. L. Petersen, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1840; Tydsk i Ovgcl., 3die stud., 1ste og 2den Realcl., 2den Fælledscl. A og B og 1ste Undercl., Engelsk i 2den Fælledscl. A og B, Religion i 5te stud. og 1ste Undercl.; 28 Timer.
- Hr. G. P. N. Fistaine, Dr. phil., Lærer siden April 1841; Engelsk i 1ste og 2den Realcl. og 1ste Fælledscl. A og B, Tydsk i 1ste Fælledscl. A og B. og i 5te stud.; 12 Timer.
- Hr. C. Berg, Philol. cand., Overlærer ved Metropolitauskolen, Lærer siden Octbr. 1842; Græsk i Afgangsscl. A og B; 10 Timer.
- Hr. Rudolph Møller, Philol. cand., Lærer siden April 1843; Latin i Afgangsscl. A og B, Ovgcl. og 3die stud.; 27 Timer.

- Hr. H. E. Søbørg, cand. theol., Lærer siden Aug. 1846, Bibliothekar ved Skolens Bogsamling; Regning i 2den Fælledscl. og 1ste Undercl.; 7 Timer.
- Hr. K. H. Schow, Cand. phil., Lærer siden Marts 1848, deeltager i Inspectionen siden Januar 1853; Matematik i Afgangsc. A og B, Ovgcl., 4de og 5te stud. Cl., 1ste og 2den Realcl., Naturlære i 1ste Realcl., Tydsk i 4de stud. Cl. og 1ste Fælledscl. (Realafdeling); Skrivning i 5te stud. Cl.; 36 Timer.
- Hr. Chr. Plesner, Cand. phil., Lærer siden Aug. 1848, deeltager i Inspectionen siden Jan. 1854; Latin i 4de og 5te stud. og 1ste Fælledscl., Geographi i 5te stud., 1ste og 2den Realcl. og 1ste Fælledscl. A og B, Historie i 5te stud. og 1ste Realcl.; 36 Timer.
- Hr. A. Ingerslev, Cand. theol., Lærer siden Marts 1851, deeltager i Inspectionen siden Januar 1853; Historie i Afgangsc. A og B, Ovgcl., 3die og 4de stud., Geographi og Dansk i Ovgcl., 3die og 4de stud., Græsk i 3die stud.; 31 Timer.
- Hr. D. Bølling, Stud. med. & chir., Lærer siden Juni 1851; Naturhistorie i Ovgcl.; 3 Timer.
- Hr. J. C. L. Dahlenborg, Philol. stud., Lærer siden Aug. 1851: Græsk i Ovgcl. og 4de stud.; 8 Timer.
- Hr. L. Friis, Cand. polyt., Dbm., Lærer siden Febr. 1853; Naturlære i Afgangsc. A og B; 4 Timer.
- Hr. R. Frimødt, Cand. theol., Lærer siden Januar 1854; Religion i Afgangsc. A og B, Ovgcl., 3die og 4de stud. og 1ste Realcl., Hebraisk i Afgangsc., Tydsk i 2den Undercl., Regning i 3die Underclasse og Forberedelsescl., Tegning i 1ste og 2den Undercl.; 28 Timer.
- Hr. Eugen Ibsen, Exam. polyt., Lærer siden Januar 1854; Historie i 2den Realcl., Matematik i 3die stud.; 7 Timer.
- Hr. Th. Nissen, stud. jur., Lærer siden Januar 1854; Regning i 1ste og 2den Realcl. og 1ste Fælledscl. A og B; 9 Timer.
- Hr. Chr. Skou, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1854; Sang i Forberedelsescl., 3die og 2den Undercl.; Musiklære i 1ste Undercl. og 2den Fælledscl. A og B, fleerstemmig Sang i 1ste Fælledscl. A og B, Regning i 2den Undercl., Religion og Historie i 1ste Fælledscl. A og B; 15 Timer.

- Hr. V. Bergsøe, Stud. magist., Lærer siden Marts 1855; Naturhistorie i 3die, 4de og 5te stud. Cl., 1ste og 2den Realcl.; 10 Timer.
- Hr. G. A. Exner, Cand. theol., Lærer siden Januar 1856; Religion i 2den Realcl., 2den Fælledscl. A og B, 2den og 3die Undercl., Historie i 2den Fælledscl. A og B, Arithmetik i 1ste Fælledscl. (Realafdeling); 15 Timer.
- Hr. Gotfred Røde, Stud. magist., Lærer siden Januar 1856; Dansk i 3die Undercl. og Forberedelsescl.; 12 Timer.
- Hr. F. W. Reimer, Architect, Lærer siden 1ste April 1856; Tegning i 1ste og 2den Realcl., 2den Fælledscl. A og B; 8 Timer.

Næste Aar bruges følgende Lærebøger.

Forberedelsesclassen.

Borgens og Rungs danske Læsebog, 1ste Cursus, for Begyndere (3die Udg.).

3die Underclasse.

Hjorts d. Börneven (6te Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel (5te Udg.). Sammes Opgaver til Övelse i Stil (2den Udg.). Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Börn (1856). Et Atlas. Helsteds Tegnebog, 1ste Hefte.

Anm. Da Atlas her og i de övrigte Classer, skal medbringes hver Geographitime, maa det, for at være mindre uhandelt, helst indbindes paa Fals.

2den Underclasse.

Hjorts d. Börneven (6te Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel (5te Udg.). Sammes Opgaver til Övelse i Stil (2den Udg.). Hallagers tyske Læsebog fra 1850 (eller en ældre Udg. samt et Omtryk af de første Ark). Luthers lille Katechismus. Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Börn. Et Atlas. Krarup-Hansens Skildringer af Pattedyr. Fr. Jörgensens Forskrifter (til Hjemmeskrivning). Helsteds Tegnebog, 3die Hefte.

Iste Underklasse.

Borgens og Rungs danske Læseb., 3die Coursus. Krossings poet. Læsebog, 1ste Deel. Sammes Opgaver til Øvelse i Stil (2den Udg.). Hallagers tyske Læsebog fra 1850. Borrings Manuel de langue française (7de Oplag, 1852). Balslevs Bibelhistorie. Balles Lærebog. Munthes Geogr. ved Velschow (Udg. 1856). Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. C. Bulls kortfattede Musiklære. Helstedes Tegnebog, 4de Hefte.

2den Fælledsclasse.

Funchs danske Læsebog. Krossings Schema til dansk Grammatik (6te Udg.). Rungs tyske Læsebog for Begyndere (3die Udg.). Materialier af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag, 2det Oplag). Borrings Manuel de langue française. Abrahams franske Grammatik. Fistaines engelske Elementarbob. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. C. Bulls kortf. Musiklære.

Iste Fælledsclasse.

Krossings poet. Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Rungs t. Læseb. for Begyndere (3die Udg.). Mater. af Jürs og Rung. Schema til den t. Grammatiks Formlære (Eibes Forlag). V. Bjerrings Samling af lette franske Læsestykker (med Overs.). Abrahams franske Gram. Fistaines engelske Elementarbob. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. (For de Latinlæsende til-lige: Madvigs lat. Formlære; Bergs og Møllers lat. Læsebog, 1ste Deel.) Ved Sangen benyttes Bulls tostemmige Sange, 3die Samling.

2den Realclasse.

Krossings poetiske Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Hjorts større tyske Gram. Mater. af Jürs og Rung. Borrings Læsebog for Mellemcl. (3die Udg.). Abrahams franske

Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Sammes Udv. Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboers engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Drejer og Bramsen: Kortfattet Lærebog i Zoologi og Botanik. Jacobis Hovedregningslister. Bergs Geometri (2den Udg).

Iste Realclasse.

P. A. Munch: Det danske, svenske og tydske Sprogs Formlære (Christiania). Runeberg: Fänrik Ståls sägner. Goethes Götz v. Berlichingen. Hjorts tydske Læsebog, pros. Deel. Sammes større tydske Gram. Mérimée: Colomba su. de la Mosaïque. Abrahams fr. Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Sammes Udvalgte Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboers engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Levinsens Kirkehistorie. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Dreier og Bramsen: Kortfattet Lærebog i Zoologi og Botanik. Jacobis Hovedregningslister. Ældre Afdeling: Svenningsens Geometri, yngre: Bergs Geometri (2den Udg.). Silfverbergs chemiske Physik. Johnstrup: De chemiske Grundstoffer. (Ældre tillige: Silfverbergs mechaniske Physik.)

5te studerende Classe.

Cornelius Nepos (Stereotyp-Udg.). Madvigs lat. Sproglære (2den Udg.). Krossings poetiske Læseb., 2den Deel (3die Udg.). Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Borrings Læsebog for Melleml. (3die Udg.). Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Luthers lille Katechismus. Det Nye Testament. Bohrs Gammelhist. (Udg. 1853). Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Lütken's Haandbog i Naturhistorie.

4de studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Cæsar om den galliske Krig (Whittes Udg.). Madvigs lat. Sprogl. Bergs Schema til den græske Formlære (ny Udg.). Sammes græske Læseb. for Begynd. (nyeste Udg.). Deutsches

Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mérimées Colomba. su. de la Mosaïque. Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Det Nye Testament. Bohrs Middelalderens Historie (nyeste Udg.). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Kieperets Atlas over den gamle Verden. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (2den Udg.).

3die studerende Classe.

Cicerøs Taler (Madvigs Udg.). Ovids Metamorph. (Blochs Udyalg.). Livius, 7de Pentade. Madvigs lat. Sprogl. Bergs gr. Læseb. f. andet Aars C. Xenophons Anabasis. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ord-føiningsl. Goethes Gøtz v. Berlich. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mérimée: Colomba su. de la Mosaïque. Le petit Jeannot. Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie. Bohrs Lærebog i den gamle Historie (1853). Munthes Geogr. ved Velschow. Erslev: Den danske Stats Geographi. Et Atlas. Kieperets Atlas over den gamle Verden. Prosch: Dyrerigets Naturhist. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (2den Udgave).

Overgangsclassen.

Livius, 7de Pentade. Virgil (helst i en Udg. med Anm.). Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqv. (3die Udg.). Tregders Mythologi. Bergs Nogle Stykker af Iliaden og Odysseen. Sammes Udv. af græske Taler, 1ste Hefte. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordføiningslære. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts tyske Læsebog, 2det B. Hjorts st. t. Gram. Töpffer Nouvelles Genèveises. Le petit Jeannot. Abrahams franske Gram. Herlebs større Bibelhistorie. Levinsens Kirkeh. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Bohrs Lærebog i den nyere Tids Historie (2den Udg.). Ingerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Kieperets Atlas over den gamle Verden. Erslev: Den danske Stats Geographi. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (2den Udgave). Bauer: Samling af math. Opg.

Afgangsclassen.

Cicero de officiis. Cicerøs Taler (Madvigs Udg.). Tacitus: Agricola. Livius, 7de Pentade. Sallust. Virgil (helst i en Udg. med Anm.).

Horats (Igl.). Madvigs Carmina selecta ved Ussing (med Anmærkn.). Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqu. Tregders Litteraturhistorie. Homer. Herodot. Stolls græske Anthologi, 1ste og 2den Deel. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordføiningslære. Herslebs større Bibelhistorie. Gads Lærebog. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Allens mindre Danmarkshistorie. Ingerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Bolrs Verdenhistorie. Schaarschmidt: Kleines historisch-geographisches Atlas. Atlas over den gamle Verden. Ørsted: Naturlærens mechan. Deel. C. Petersen: Naturlærens chemiske Deel. Ramus: Den element. Geometri. Sammes Trigonometri. Steen: Begyndelsesgr. af den math. Geographi. Bauer: Samling af math. Opgaver.

Afgangsprøvens 1ste og 2den Deel.

Skriftlig: Mandag 23de Juni 9—1 Udarbeidelse i Modersmaalet, 4—8 Geometrisk Opgave; Tirsdag 24 Juni 9—1 Latinsk Stiiil, 4—8 Tydsk Stiiil; Onsdag 25 Juni 9—1 Arithmetisk Opgave, 4—8 Latinsk Oversættelse.

Mundtlig: Onsdag 25 Juni Kl. 8 Fransk (I); Kl. 11 Tydsk (II); Kl. 4 Geographi (I) og Naturhistorie (II).
Torsdag 26 Juni Kl. 8 Geographi (II); Kl. 10 Naturhistorie (I); Kl. 4 Tydsk (I) og Fransk (II).
Fredag 27 Juni Kl. 8 Latin (I); Kl. 4 Mathematik (I).
Løvedag 28 Juni Kl. 4 Mathematik (II).
Mandag 30 Juni Kl. 8 Græsk (II); Kl. 4 Religion (II) og Mathematik (III).
Tirsdag 1 Juli Kl. 8 Latin (II); Kl. 4 Hebraisk.
Onsdag 2 Juli Kl. 8 Religion (I); Kl. 4 Historie (II).
Torsdag 3 Juli Kl. 8 Græsk (I); Kl. 4 Naturlære (II).
Løvedag 5 Juli Kl. 4 Naturlære (I) og Historie (I).

Den skriftlige Deel af Aarsprøven.

Afgangssl. Løvedag 12 Juli 7—10 Latinsk Stiiil; 4—7 Religionsafhandling. — Mandag 14 Juli 7¹/₂—10¹/₂ Historisk Afhandling; 4—7 Arithmetik. — Tirsdag 15 Juli 7—10 Latinsk Oversættelse; 4—7 Geometri.

Overgangssl. Løvedag 12 Juli 7—10 Latinsk Oversættelse; 4—7 Dansk Stiiil. — Mandag 14 Juli 7¹/₂—10¹/₂ Arithmetik; 4—7 Latinsk Stiiil. — Tirsdag 15 Juli 10¹/₂—1¹/₂ Geometri.

- 3die stud. Cl. Løverdags 12 Juli $7\frac{1}{2}$ — $10\frac{1}{2}$ Mathematik; 4—7 Latinsk Stiil. — Mandag 14 Juli 7—10 Dansk Stiil; 4—7 Græsk Oversættelse. — Tirsdag 15 Juli 7—10 Latinsk Oversættelse; 4—7 Tydsk Stiil.
- 4de stud. Cl. Løverdags 12 Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Dansk Stiil; $4\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$ Arithmetik. — Mandag 14 Juli 11—1 Tydsk Stiil. — Tirsdag 15 Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Latinsk Stiil.
- 5te stud. Cl. Løverdags 12 Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Dansk Stiil. — Mandag 14 Juli 11—2 Latinsk Stiil. — Tirsdag 15 Juli $4\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$ Arithmetik.
- 1ste Realcl. Løverdags 12 Juli $7\frac{1}{2}$ — $10\frac{1}{2}$ Engelsk Stiil; 11— $1\frac{1}{2}$ Tegning; 4—7 Dansk Stiil. Mandag 14 Juli 7—10 Tydsk Stiil; 4—7 Mathematik. — Tirsdag 15 Juli $7\frac{1}{2}$ — $10\frac{1}{2}$ Dansk Stiil; 11—12 Fransk Dictat; 5—7 Regning.
- 2den Realcl. Løverdags 12 Juli 11— $1\frac{1}{2}$ Tegning; $4\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$ Regning. — Mandag 14 Juli 9—10 Fransk Dictat; $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Dansk Stiil; 4—6 Arithmetik. — Tirsdag 15 Juli 8—10 Tydsk Stiil; 11—1 Engelsk Stiil.
- 1steFælledscl. Tirsdag 15 Juli 8—10 Dansk Stiil; 10—12 Latinsk eller Tydsk Stiil; 12—1 Engelsk Dictat; 1— $2\frac{1}{2}$ Regning; 6— $7\frac{1}{2}$ (Realafdelingen) Arithmetik.
- 2denFælledscl. Tirsdag 15 Juli $8\frac{1}{2}$ —10 Tydsk Stiil; 10— $11\frac{1}{2}$ Dansk Stiil; $11\frac{1}{2}$ — $12\frac{1}{2}$ Engelsk Dictat; $12\frac{1}{2}$ —2 Regning.
- 1ste Undercl. Tirsdag 15 Juli 10—11 Tydsk Dictat; 11— $12\frac{1}{2}$ Regning; $12\frac{1}{2}$ —2 Retskrivning.
- 2den Undercl. Tirsdag 15 Juli 9— $10\frac{1}{2}$ Regning; $11\frac{1}{2}$ — $12\frac{1}{2}$ Retskrivning.
- 3die Undercl. Tirsdag 15 Juli $8\frac{1}{2}$ —10 Regning; 10—11 Retskrivning.
- (Prøveskrivning er i alle vedkommende Classer udført i Skoleaarets sidste Skrivetimer.)

Den mundtlige Deel af Aarsprøven.

(I Klammer er tilføjet Numeret paa det Læseværelse, hvor Prøven afholdes. Nr. 1—7 er i Stuen, 8—16 paa anden Sal og 17 paa 3die Sal.

Naar ikke en heel Classe bliver overhørt under Eet, deles Disciplene efter deres Navnebogstaver.)

Afgangsslassen B—K.

(i Værelset Nr. 10.)

Fredag 18 Juli 12—2 Arithmetik; 6—8 Latin.

Løverdags 19 Juli 4—6 Naturlære; 6—8 Græsk.

Mandag 21 Juli 8—10 Geometri; 10—12 Religion; 4—6 Historie.

Afgangsslassen L—S.

(i Værelset Nr. 8.)

Fredag 18 Juli 4—6 Latin; 6—8 Historie.

Løverdags 19 Juli 8—10 Geometri; 10—12 Religion og Hebraisk; 4—6 Græsk; 6—8 Naturlære.

Mandag 21 Juli $12\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ Arithmetik.

Overgangsklassen B-J.

(i Værelset Nr. 2.)

Fredag 18 Juli 8—10 Geometri; 10—12 Latin.
Løvedag 19 Juli 1—2¹/₂ Religion; 6—8 Arithmetik.
Mandag 21 Juli 1—2¹/₂ Historie.
Tirsdag 22 Juli 10—12 Græsk.

Overgangsklassen K-S.

(i Værelset Nr. 6.)

Fredag 18 Juli 4—6 Arithmetik; 6—8 Geometri.
Løvedag 19 Juli 12—2 Græsk.
Mandag 21 Juli 8—9¹/₂ Religion; 4—6 Latin.
Tirsdag 22 Juli 12—2 Historie.

3die studerende Klasse B-H.

(i Værelset Nr. 10.)

Fredag 18 Juli 8—10 Fransk; 10—12 Geographi; 4—6 Græsk.
Løvedag 19 Juli 8—10 Geometri; 10—12 Tydsk; 12—2 Historie.
Mandag 21 Juli 12—2 Religion; 6—8 Latin.
Tirsdag 22 Juli 8—10 Arithmetik; 10—12 Naturhistorie.

3die studerende Klasse J-T.

(i Værelset Nr. 11.)

Fredag 18 Juli 8—10 Historie; 10—12 Geometri; 4—6 Fransk.
Løvedag 19 Juli 8—10 Naturhistorie; 10—12 Arithmetik; 4—6 Religion; 6—8 Tydsk.
Mandag 21 Juli 10—12 Græsk; 6—8 Geographi.
Tirsdag 22 Juli 10—12 Latin.

4de studerende Klasse.

(i Værelset Nr. 13.)

Fredag 18 Juli 11—1 Græsk; 5¹/₂—8¹/₂ Latin.
Løvedag 19 Juli 8—10 Geographi; 10—12 Tydsk; 6—8 Religion.
Mandag 21 Juli 8—10 Historie; 10—12 Geometri; 4—6 Naturhistorie;
6—8 Fransk.

5te studerende Klasse.

(i Værelset Nr. 11.)

Fredag 18 Juli 12—2 Geographi; 6—8 Tydsk.
Løvedag 19 Juli 12—3 Latin.
Mandag 21 Juli 8—10 Naturhistorie; 12—2 Historie; 4—6 Fransk.
Tirsdag 22 Juli 8—10 Religion.

1ste Realeklasse.

(i Værelset Nr. 17.)

Fredag 18 Juli 8—10 Religion; 10—12 Naturlære; 12—2 Tydsk.
Løvedag 19 Juli 8—10 Geographi; 10—12 Engelsk; 4—6 Matematik.
Mandag 21 Juli 6—8 Historie.
Tirsdag 22 Juli 8—10 Naturhistorie; 10—12 Fransk.

2den Realclassse.

(i Værelset Nr. 17, men Naturhistorie i Nr. 11.)

Fredag 18 Juli 4—6 Religion.
Løvedag 19 Juli 12—2 Geometri; 6—8 Geographi.
Mandag 21 Juli 9¹/₂—11 Tydsk; 11—1 Historie; 4—6 Engelsk.
Tirsdag 22 Juli 12—2 Fransk og Naturhistorie.

Iste Fælledeclassse A.

(i Værelset Nr. 2, men Latin i Nr. 6.)

Fredag 18 Juli 12—1¹/₂ Fransk; 4—5¹/₂ Engelsk.
Løvedag 19 Juli 10—11¹/₂ Historie; 10—12 Latin; 11¹/₂—1 Religion.
Mandag 21 Juli 8—9¹/₂ Tydsk; 9¹/₂—11 Geographi; 6—7¹/₂ Naturhistorie.

Iste Fælledeclassse B.

(i Værelset Nr. 6.)

Fredag 18 Juli 8—9¹/₂ Naturhistorie; 9¹/₂—11 Geographi.
Løvedag 19 Juli 10—12 Latin; 4—5¹/₂ Engelsk.
Mandag 21 Juli 9¹/₂—11 Fransk; 11—12¹/₂ Historie; 12¹/₂—2 Religion; 6—7¹/₂ Tydsk.

2den Fælledeclassse A.

(i Værelset Nr. 13.)

Fredag 18 Juli 8—9¹/₂ Musyklære; 9¹/₂—11 Dansk; 4—5¹/₂ Engelsk.
Løvedag 19 Juli 12—1¹/₂ Religion; 4¹/₂—6 Tydsk.
Mandag 21 Juli 12¹/₂—2 Naturhistorie.
Tirsdag 22 Juli 8—9¹/₂ Fransk; 10—11¹/₂ Historie; 11¹/₂—1 Geographi.

2den Fælledeclassse B.

(i Værelset Nr. 8.)

Fredag 18 Juli 8—9¹/₂ Dansk; 10—11¹/₂ Fransk.
Løvedag 19 Juli 12—1¹/₂ Engelsk.
Mandag 21 Juli 8—9¹/₂ Tydsk; 9¹/₂—11 Musyklære; 11—12¹/₂ Geographi; 5¹/₂—7 Historie.
Tirsdag 22 Juli 8¹/₂—10 Religion; 10—11¹/₂ Naturhistorie.

Iste Underclassse.

(i Værelset Nr. 2.)

Fredag 18 Juli 5¹/₂—7¹/₂ Tydsk.
Løvedag 19 Juli 8—10 Fransk; 4—6 Naturhistorie.
Mandag 21 Juli 11—1 Religion; 4—6 Geographi.
Tirsdag 22 Juli 8—10 Dansk og Musyklære.

2den Underclassse.

(i Værelset Nr. 6.)

Fredag 18 Juli 11—1 Religion.
Løvedag 19 Juli 8—10 Tydsk; 6—8 Geographi.
Tirsdag 22 Juli 8—10 Naturhistorie; 10—12 Dansk.

3die Underclassse.

(i Værelset Nr. 17.)

Fredag 18 Juli 6—7¹/₂ Dansk.
Mandag 21 Juli 8—9¹/₂ Geographi; 1—2¹/₂ Religion.

Forberedelsesclassen.
(i Værelset Nr. 8.)

Fredag 18 Juli 12—1 $\frac{1}{2}$ Regning.

Mandag 21 Juli 4—5 $\frac{1}{2}$ Dansk.

Skoleundervisningen ophører for Afgangssclassen og Overgangsclassen Tirsdag Middag den 8de Juli, — for 3die, 4de og 5te studer. samt 1ste og 2den Realclassse Torsdag Middag den 10de Juli, — for 1ste og 2den Fælledsclassse samt 1ste, 2den og 3die Underclassse Mandag Middag den 14de Juli, — for Forberedelsesclassen Onsdag Middag den 16de Juli.

Til at overvære den mundtlige Prøve indbydes Enhver, der har Interesse for Skolen.

Liste over Udfaldet vil være fremhængt fra 1ste August.

Nye Disciple prøves (Kl. 10) Onsdag den 16de Juli, Onsdag den 23de Juli, Tirsdag den 19de August, helst en af de to førstnævnte Dage.

Onsdag den 20de August Kl. 8 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.
